

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Monitor Langer Thuis 2021

Figuur 1: Dashboard Monitor Langer Thuis 2021; kernachtige beschrijving van indicatoren en uitkomsten.

69% van de 75-plussers ervaart een goede kwaliteit van leven ¹

2021	Actielijn 1	Actielijn 2		Actielijn 3
Uitkomst	73% van de 75-plussers ervaart regie over zijn of haar leven. ²	9,1% van de mantelzorgers is overbelast. ¹⁴	7,3% is in Nederland actief in het veld van zorg en welzijn. ¹⁷	81% van de 75-plussers geeft aan dat hun huidige woning geschikt is. ²⁸
	68% van de 75-plussers ervaart aansluiting van de professionele ondersteuning en zorg. ³	70% van de mantelzorgers geeft aan goed geïnformeerd te zijn over het ondersteuningsaanbod. ¹⁵	13,3 potentieel aantal mantelzorgers in krimpgebieden (Oldest-old support ratio). ¹⁸	
	75% van de 75-plussers krijgt naar eigen zeggen ondersteuning en zorg goed geregeld. ⁴	86% van de mantelzorgers ervaart goede afstemming met de formele zorg. ¹⁶		
Proces	10 investeringen in maatschappelijke initiatieven gericht op ouderen door gemeenten, Rijk en lokale partners binnen het programma Sociaal Domein. ⁵	422 mantelzorgers bereikt via bewustwordingsactiviteiten (Moeder aan de Lijn). ¹⁹	27 lokale pilots opgestart naar aanleiding van het programma In voor Mantelzorg. ²³	292 gemeenten hebben bij prestatie-afspraken aparte afspraken gemaakt mbt ouderenhuisvesting. ²⁹
	6,6 aantal concrete afspraken in de regio over de manier waarop inkopende partijen beter kunnen samenwerken. ⁶	156 gemeenten dat inzet op bewustwording van mantelzorgers als gevolg van bevindingen aanjager respijtzorg. ²⁰	1.471 burgerinitiatieven in het domein zorg en welzijn. ²⁴	2.807 (nieuwe) initiatieven van vernieuwende woon(zorg)vormen voor ouderen. ³⁰
	125 door programma LZO gesubsidieerde netwerken integrale ouderenzorg in de wijk. ⁷	10 pilots logeerszorg die zijn opgezet door VWS, gemeenten en zorgaanbieders. ²¹	40 pilots opgestart naar aanleiding van het programma Samen Ouder Worden. ²⁵	22 gebiedscoalities doen mee met innovatieprogramma Langer thuis-inclusieve wijk. ³¹
	37.469 uur inzet specialisten oudergeneeskunde in eerste lijn en acute zorg. ⁸	7 pilots sociale benadering dementie door VWS, gemeenten, zorgaanbieders. ²²		87 toegekende subsidie aanvragen Stimuleringsregeling Wonen en Zorg. ³²
	75% regionale coördinatiefuncties met vier werkende functionaliteiten voor zorgvormen met tijdelijk verblijf. ⁹			
Verhalend	108 toegekende subsidie aanvragen Stimuleringsregeling E-health Thuis. ¹⁰			
	over functioneren aansluiting van de zorg. ¹¹	over overbelasting van mantelzorgers. ²⁶	over het al dan niet voldoende aanwezig zijn van ondersteuningsaanbod in zorgtaken voor mantelzorgers. ²⁷	over de geschiktheid van de huidige woning van ouderen. ³³
	over regie eigen leven van 75-plussers. ¹²			
	over het al dan niet ontvangen van goede ondersteuning en zorg van 75-plussers en hun mantelzorgers. ¹³			over hoe ouderen zichzelf voorbereiden op de woonsituatie als ze afhankelijker worden. ³⁴

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

Figuur 2: Integratief beeld Monitor Langer Thuis 2021; geografische spreiding van lokale initiatieven per actielijn.

Actielijn 1

- Pilots versterking sociale basis binnen programma Sociaal Domein (10)
- Netwerken integrale ouderenzorg in de wijk (ZonMw) (125)
- ◆ Stimuleringsregeling E-health Thuis (108)

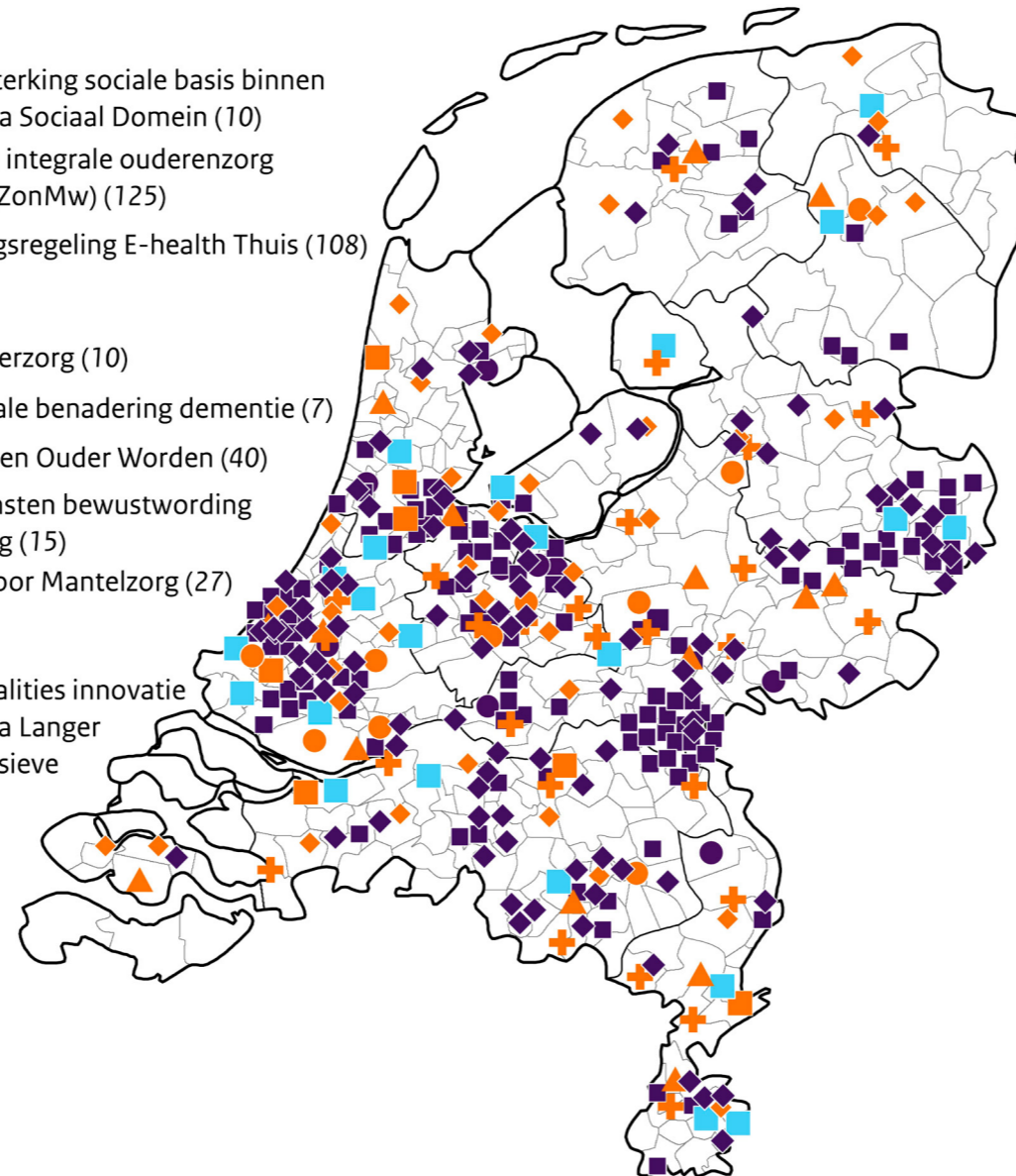
Actielijn 2

- Pilots logeerszorg (10)
- Pilots sociale benadering dementie (7)
- ◆ Pilots Samen Ouder Worden (40)
- ▲ Bijeenkomsten bewustwording mantelzorg (15)
- ✚ Pilots In voor Mantelzorg (27)

Actielijn 3

- Gebiedscoalities innovatie programma Langer thuis-inclusieve wijk (22)

— provincies

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

Inleiding

In deze Monitor Langer Thuis 2021 worden cijfers gepresenteerd voor een set indicatoren waarmee de actielijnen van het [programma Langer Thuis](#) gevolgd kunnen worden. Na de metingen die verschenen in de [Monitor Langer Thuis 2019](#) en [Monitor Langer Thuis 2020](#), is dit de derde, en tevens laatste meting die hoort bij de voortgangsrapportage van het programma.

Programma Langer Thuis

Het programma 'Langer Thuis' is in 2018 van start gegaan als één van de onderdelen van het Pact voor de Ouderenzorg.¹ In het programma zijn naast het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport 20 partijen nauw betrokken: VNG/NDSD, ZN, ActiZ, Aedes, LHV, InEen, KNGF, KNMP, PPN, V&VN, Sociaal Werk Nederland, Verenso, MantelzorgNL, NOV, KBO-PCOB, ZorgthuisNL, Patiëntenfederatie, VNO-NCW en MKB-Nederland en BZK. Samen werken zij aan één verbindend doel: dat ouderen in hun eigen vertrouwde omgeving zelfstandig oud kunnen worden met een goede kwaliteit van leven. Het programma brengt nieuwe verbinding aan tussen de verschillende domeinen die de kwaliteit van leven van ouderen stimuleren. Nieuwe maatregelen om de beweging naar een lokale, integrale en persoonsgerichte aanpak voor (kwetsbare) ouderen een stevige impuls te geven zijn ondergebracht in drie actielijnen. Naast de activiteiten van deze actielijnen zijn er veel andere initiatieven in het land die raken aan het doel om ouderen te helpen zelfstandig te wonen.

Actielijn 1: Ondersteuning en zorg thuis

Actielijn 1 richt zich op een samenhangend ondersteunings- en zorgaanbod, dat goed is afgestemd op de individuele (sociale en medische) behoeften en wensen van ouderen. Daarbij is in deze actielijn het uitgangspunt om het beroep op zorg en ondersteuning, waar mogelijk, te voorkomen en te verminderen door in te zetten op (positieve) gezondheid, en op integrale, proactieve en persoonsgerichte ondersteuning en zorg in de wijk waar nodig.

¹ Met het pact voor de ouderenzorg komen tal van partijen, zoals gemeenten, verzekeraars, zorgverleners en andere maatschappelijke partners, samen in actie om eenzaamheid te signaleren en te doorbreken, goede zorg en ondersteuning thuis te organiseren en de kwaliteit van verpleeghuiszorg te verbeteren. Zie ook: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/03/08/pact-voor-de-ouderenzorg>.

De doelstellingen van actielijn 1 zijn:

1. Versterken van de zelfredzaamheid van ouderen en hun sociale omgeving;
2. Professionals werken als een team rondom een oudere met een complexe zorgvraag en leveren afgestemde zorg op maat;
3. Specialist ouderengeneeskunde op het juiste moment, op de juiste plek;
4. Doorstroom van en naar tijdelijk verblijf soepel laten verlopen.

Actielijn 2: Mantelzorgers en vrijwilligers in zorg & welzijn

Mantelzorgers spelen een onmisbare rol bij de ondersteuning en zorg voor hun naasten. Ongeveer tien procent van de mantelzorgers is echter overbelast. Hetzelfde geldt, zij het in mindere mate, ook voor vrijwilligers die zich inzetten in de zorg voor ouderen. Mantelzorgers en vrijwilligers moeten weten dat ze er niet alleen voor staan. Hebben ze ondersteuning of respijtzorg nodig, dan willen we dat eenvoudig en snel kunnen bieden. De doelstellingen van actielijn 2 zijn:

1. Verbeteren van maatschappelijke bewustwording over mantelzorg;
2. Ondersteuningsaanbod verbeteren en beter toegankelijk maken (inclusief respijtzorg);
3. Samenwerking formele en informele zorg versterken.

Actielijn 3: Wonen

Ouderen kunnen, ook als zij hulpbehoevend raken, nog zelfstandig blijven wonen, op voorwaarde dat hun woning en de omgeving dit toelaten. Soms vraagt dit om tijdige aanpassingen in huis, in andere gevallen om een verhuizing. Dit is alleen mogelijk als er voldoende mogelijkheden zijn om de eigen woning aan te passen of als er voldoende aanbod is van geschikte woningen en nieuwe, eventueel geclusterde woonzorgvormen voor ouderen. De doelstellingen van actielijn 3 zijn:

1. Het in beeld brengen van de lokale woonopgave voor ouderen;
2. Het vergroten van het aanbod van (geclusterde) woon(zorg)vormen voor ouderen;
3. Ertoe bijdragen dat minder mensen in een ongeschikte woning wonen.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

Indicatoren

De eerdergenoemde partijen hebben bij de verschillende actielijnen uit het programma een bijbehorende set indicatoren vastgesteld.² De mogelijkheid om deze indicatoren te monitoren over de tijd geeft inzicht in hoeverre de doelstellingen van het programma bereikt worden. Het kan echter meerdere jaren duren voordat de acties een effect hebben dat zichtbaar wordt in de vastgestelde uitkomstindicatoren. Bovendien zijn de maatschappelijke uitkomsten ook van veel andere, externe factoren afhankelijk. Daarom is gekeken welke processtappen kunnen worden gevolgd om te zien hoe de voortgang van acties uit het programma verloopt. Dit maakt tussentijds evalueren mogelijk. Naast uitkomst- en procesindicatoren worden ook verhalen van ouderen en mantelzorgers gebruikt. Deze schetsen de context waarbinnen de initiatieven uit de drie actielijnen voor ouderen, mantelzorgers en zorgprofessionals ontplooid worden.

De monitoring wordt daarmee als volgt opgebouwd:

1. Uitkomstindicatoren

De voortgang van het programma wordt gevolgd aan de hand van de indicatoren die bij de verschillende actielijnen staan opgenomen. Uitkomstindicatoren zeggen iets over de einddoelen van de verschillende actielijnen. Deze indicatoren worden opgehaald vanuit landelijk beschikbare databronnen (zoals SCP en Mijnkwaliteitvanleven.nl).

Er is één overall uitkomstindicator opgenomen, die als graadmeter voor het hele programma geldt, en dat is het percentage 75-plussers met een als goed ervaren kwaliteit van leven.

2. Procesindicatoren

In het plan van aanpak van dit programma zijn afspraken gemaakt over welke acties ingezet gaan worden; er wordt voortgebouwd op een bestaande beweging waarbij professionals al bezig zijn om integrale ouderenzorg thuis te organiseren en te zorgen dat de wensen en behoeften van ouderen en hun naasten voorop komen te staan. Verondersteld wordt dat deze acties bijdragen aan de gewenste maatschappelijke uitkomsten (zoals gemonitord met uitkomstindicatoren), maar de effecten die de afzonderlijke acties hebben, worden ook gemonitord. Bij deze procesindicatoren gaat het dus om informatie die gebruikt kan worden om deze voortgang te monitoren en om in een later stadium te kunnen concluderen of de uitgevoerde handelingen invloed hebben gehad op het doel.

3. Verhalende indicatoren

Om iets te kunnen zeggen over de impact van het programma, vormen verhalen van ouderen en mantelzorgers uit de dagelijkse praktijk een belangrijk onderdeel van de monitoring. Dit noemen we narratieve of verhalende indicatoren.

De indicatoren staan opgesomd in tabel 1 (pagina 6), uitgesplitst naar type indicator en onder welke actielijn de indicator valt.

² Zie ook het tekstkader 'Wat is een indicatorenset?'; pagina 7.

Monitor Langer Thuis

2021

inhoud

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

Tabel 1: Overzicht indicatoren Programma Langer Thuis.

Indicator	Type
1. Het percentage 75-plussers met een goede kwaliteit van leven	Uitkomst
2. Het percentage 75-plussers dat regie ervaart over zijn of haar leven	Uitkomst
3. Het percentage 75-plussers dat aansluiting van de professionele ondersteuning en zorg ervaart	Uitkomst
4. Het percentage 75-plussers dat ondersteuning en zorg naar eigen zeggen goed geregeld krijgt	Uitkomst
5. Het aantal investeringen in maatschappelijke initiatieven gericht op ouderen door gemeenten, Rijk en lokale partners binnen het programma Sociaal Domein	Proces
6. Het rapportcijfer waarmee inkoopende partijen in de regio de kwaliteit van de samenwerking waarderen	Proces
7. Het aantal door programma LZO gesubsidieerde lerende netwerken in de wijk	Proces
8. Het aantal uren dat specialisten ouderengeneeskunde zijn ingezet voor behandeling in de eerstelijns- en acute zorg	Proces
9. Het percentage regionale coördinatiefuncties met vier werkende functionaliteiten voor zorgvormen met tijdelijk verblijf	Proces
10. Het aantal toegekende subsidie aanvragen Stimuleringsregeling E-health Thuis	Proces
11. Verhalen en ervaringen van 75-plussers over de regie over het eigen leven	Verhalend
12. Verhalen van 75-plussers en hun mantelzorgers over het al dan niet ontvangen van goede ondersteuning en zorg	Verhalend
13. Praktijkverhalen over hoe de aansluiting van de zorg functioneert	Verhalend
14. Het percentage overbelaste mantelzorgers	Uitkomst
15. Het percentage mantelzorgers dat aangeeft goed geïnformeerd te zijn over het ondersteuningsaanbod	Uitkomst
16. Het percentage mantelzorgers dat goede afstemming met de formele zorg ervaart	Uitkomst
17. Het percentage mensen dat als vrijwilliger actief is in het veld van Zorg en Welzijn	Uitkomst

Indicator	Type
18. Het potentieel aantal mantelzorgers in krimpgebieden	Uitkomst
19. Het aantal bereikte mantelzorgers via bewustwordingsactiviteiten	Proces
20. Het aantal gemeenten dat inzet op bewustwording van mantelzorgers als gevolg van bevindingen aanjager respijtzorg	Proces
21. Het aantal pilots logeerszorg die zijn opgezet door VWS, gemeenten en zorgaanbieders	Proces
22. Het aantal pilots sociale benadering dementie door VWS, gemeenten, zorgaanbieders	Proces
23. Het aantal lokale pilots dat is opgestart naar aanleiding van het programma In voor Mantelzorg	Proces
24. Het aantal bewonersinitiatieven in het domein Zorg en Welzijn	Proces
25. Het aantal lokale pilots dat is opgestart naar aanleiding van het programma Samen Ouder Worden	Proces
26. Verhalen en ervaringen van mantelzorgers in het veld over overbelasting	Verhalend
27. Praktijkverhalen over het al dan niet voldoende aanwezig zijn van ondersteunings-aanbod in zorgtaken voor mantelzorgers	Verhalend
28. Het percentage 75-plussers dat aangeeft dat hun huidige woning geschikt is	Uitkomst
29. Aantal gemeenten dat bij de prestatieafspraken aparte afspraken heeft gemaakt over ouderenhuisvesting	Proces
30. Aantal nieuwe initiatieven van vernieuwende woon(zorg) vormen voor ouderen	Proces
31. Aantal gebiedscoalities dat meedoet met innovatieprogramma Langer thuis-inclusieve wijk	Proces
32. Het aantal toegekende subsidie aanvragen Stimuleringsregeling Wonen en Zorg	Proces
33. Verhalen over de geschiktheid van de huidige woning van ouderen	Verhalend
34. Verhalen over hoe ouderen zichzelf voorbereiden op de woonsituatie als ze afhankelijker worden	Verhalend

Dashboard

Inleiding

▶ **Indicatoren**

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

Dashboard en integratief beeld

Om in één oogopslag een compleet beeld van alle indicatoren te krijgen, is een dashboard samengesteld waarop de indicatoren en uitkomsten kernachtig staan weergegeven (pagina 2). Aangezien er een aanzienlijke hoeveelheid lokale initiatieven zijn opgestart onder de paraplu van het programma Langer Thuis, is er ook een integratief beeld samengesteld waarop de geografische verdeling van alle lokale initiatieven op staan vermeld (pagina 3).

Leeswijzer

In de hiernavolgende hoofdstukken worden de indicatoren per actielijn uitgewerkt – op volgorde van tabel 1 op pagina 6 – volgens een vaste structuur: het geactualiseerde kerncijfer van de indicator wordt gepresenteerd, de bron waarop het kerncijfer is gebaseerd en bijbehorende referentieperiode. Ook wordt het kerncijfer uit de Monitors 2019 en 2020 vermeld. Verder wordt de indicator beschreven, er wordt aangegeven bij welke doelstelling van het programma Langer Thuis de indicator aansluit, er wordt verdiepende informatie gepresenteerd eventueel aangevuld met een tabel of figuur, en tenslotte worden de referenties vermeld. Deze structuur vereenvoudigt de onderlinge vergelijkbaarheid, maar ook de vergelijkbaarheid over de tijd. Als laatste volgt een beschouwend hoofdstuk. Wanneer er geen actualisatie mogelijk is voor het kerncijfer van een indicator wordt dat in de beschrijving gemeld.

Referenties

Programma Langer Thuis - Samen aan de slag - Plan van Aanpak 2018-2021.

5 november 2018.

RIVM. Monitor Langer Thuis 2019. Bilthoven, 2 juli 2019.

RIVM. Monitor Langer Thuis 2020. Bilthoven, 3 juli 2020.

Wat is een indicatorenset?

Met een set indicatoren wordt betekenisvolle informatie verzameld over de kwaliteit van beleid en geleverde zorg, dienstverlening en ondersteuning in een publiek domein. Indicatoren zijn eenheden (uitgedrukt in een getal, percentage of ratio) die hier aanwijzingen over geven. De uitkomsten van een indicatorenset stellen beleidsmakers of organisaties in staat sturing te geven aan verbeterprocessen.

Met indicatoren kan gemeten worden:

- of aan de voorwaarden van het kunnen uitvoeren van de taken die gewenst zijn, is voldaan (goede organisatie, voldoende menskracht en middelen);
- of die taken worden uitgevoerd;
- of dat op een goede wijze gebeurt;
- of ze (voldoende) effect hebben.

Nulmeting

Indicatoren krijgen betekenis als ze worden afgezet tegen een referentiewaarde. Er zijn verschillende referentiewaarden mogelijk, bijvoorbeeld een trend in de tijd, een beleidsnorm of streefcijfer. Voor de monitor Langer Thuis gaat het om de trend in de tijd; de huidige monitor is – na de twee eerdere Monitors Langer Thuis in 2019 en 2020 – de derde en laatste meting. De verwachting daarbij is dat de uitkomsten op de indicatoren zich in de gewenste richting ontwikkelen.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

1. Het percentage 75-plussers met een goede kwaliteit van leven

69%

Monitor 2019: 65%

Monitor 2020: 68%

Bron: Mijinkwaliteitvanleven.nl

Jaar: 02-2020 t/m 01-2021

Beschrijving

Het percentage 75-plussers dat een goede kwaliteit van leven ervaart is 69%.

Deze indicator is gebaseerd op een gemiddeld rapportcijfer voor kwaliteit van leven, op basis van 21 stellingen. Een gemiddeld cijfer van een 7 of hoger laat zien dat iemand een goede kwaliteit van leven ervaart.

Het landelijk initiatief Mijinkwaliteitvanleven.nl vraagt door middel van een online vragenlijst mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers naar hun persoonlijke situatie, mogelijkheden en beperkingen.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze overall indicator geeft inzicht in de uitwerking van het Programma Langer Thuis.

Verdieping

Het percentage 75-plussers dat hun kwaliteit van leven een 6 of lager geeft is ruim 31% (tabel 2). Gemiddeld beoordelen de thuiswonende 75-plussers hun kwaliteit van leven met een 7,0 (tabel 3). De stellingen zijn onderverdeeld in vier deelgebieden: Dagelijks leven, Gezondheid, Omgeving en Zorg. In de vier deelgebieden scoort Omgeving het hoogst met gemiddeld rapportcijfer van een 7,7 en Zorg het laagst met gemiddeld een 6,5.

Tabel 2: Onderverdeling van kwaliteit van leven rapportcijfers in percentages.

Cijfer	Mijn kwaliteit van leven (n=3.242)
Cijfer 1 t/m 4	3,5%
Cijfer 5 of 6	28,0%
Cijfer 7 t/m 10	68,5%

Tabel 3: Gemiddelde rapportcijfers op kwaliteit van leven onderdelen.

Kwaliteit van leven	Rapportcijfer
Dagelijks leven	6,8
Gezondheid	7,0
Omgeving	7,7
Zorg	6,5
Mijn kwaliteit van leven	7,0

Referenties

Patiëntenfederatie Nederland. Wat betekent voor mij kwaliteit van leven? Uitkomsten en verhalen van mensen tijdens de coronapandemie. Beleidsrapportage 9, juni 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

▶ Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

2. Het percentage 75-plussers dat regie ervaart over zijn of haar leven

73%

Monitor 2019: 71%
Monitor 2020: 75%

Bron: Mijinkwaliteitvanleven.nl
Jaar: 02-2020 t/m 01-2021

Beschrijving

Het percentage 75-plussers dat regie ervaart over zijn of haar leven is 73% (tabel 4). Deze indicator is gebaseerd op rapportcijfers bij de stelling 'Mijn mogelijkheden om te leven op een manier die bij mij past'. Een rapportcijfer van 7 of hoger toont dat mensen regie ervaren over hun leven.

Het landelijk initiatief Mijinkwaliteitvanleven.nl vraagt door middel van een online vragenlijst mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers naar hun persoonlijke situatie, mogelijkheden en beperkingen.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 1 van actielijn 1: *Versterken van de zelfraadzaamheid van ouderen en hun sociale omgeving.*

Verdieping

Gemiddeld geven 75-plussers een 7,2 op de stelling 'Mijn mogelijkheden om te leven op een manier die bij mij past'. Tabel 4 laat zien dat het percentage 75-plussers dat moeite ervaart met het voeren van regie over hun leven bijna 27% is: ruim 6% geeft een 1 t/m 4, en ruim 20% geeft een 5 of 6.

Tabel 4: Onderverdeling van ervaren regie rapportcijfers in percentages en gemiddeld rapportcijfer.

Cijfer	Mijn mogelijkheden om te leven op een manier die bij mij past (n=3.242)
Cijfer 1 t/m 4	6,4%
Cijfer 5 of 6	20,4%
Cijfer 7 t/m 10	73,2%
Gemiddeld rapportcijfer: 7,2	

Referenties

Patiëntenfederatie Nederland. Wat betekent voor mij kwaliteit van leven? Uitkomsten en verhalen van mensen tijdens de coronapandemie. Beleidsrapportage 9, juni 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

▶ Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

3. Het percentage 75-plussers dat aansluiting van de professionele ondersteuning en zorg ervaart

68%

Monitor 2019: 60%

Monitor 2020: 63%

Bron: Mijinkwaliteitvanleven.nl

Jaar: 02-2020 t/m 01-2021

Beschrijving

Het percentage 75-plussers dat aansluiting van de professionele ondersteuning en zorg ervaart is 68%. Het percentage 75-plussers dat moeite ervaart met de aansluiting van de professionele ondersteuning en zorg is 32% (tabel 5). Deze indicator is gebaseerd op rapportcijfers bij de stelling 'Ik krijg de professionele hulp die bij mij past'. Een rapportcijfer van 7 of hoger toont dat iemand aansluiting ervaart van de professionele ondersteuning en zorg.

Het landelijk initiatief Mijinkwaliteitvanleven.nl vraagt door middel van een online vragenlijst mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers naar hun persoonlijke situatie, mogelijkheden en beperkingen.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 2 van actielijn 1: Professionals werken als een team rondom een oudere met een complexe zorgvraag en leveren afgestemde zorg op maat.

Verdieping

Het gemiddelde rapportcijfer gegeven door 75-plussers is 6,7. Naast de ervaren hulp via professionele organisaties en medewerkers zijn ook contact met de zorgverzekeraar en de gemeente belangrijk voor de ervaren aansluiting van de ondersteuning en zorg. Tabel 5 laat zien dat 75-plussers het contact met de zorgverzekeraar gemiddeld een 7,2 geven als rapportcijfer; 25% geeft een 6 of lager en 75% geeft een 7 of hoger. Het contact met de gemeente geven 75-plussers gemiddeld een 6,3 als rapportcijfer; 43% geeft 6 of lager en 57% geeft een 7 of hoger.

Tabel 5: Onderverdeling van ervaren aansluiting van ondersteuning en zorg rapportcijfers in percentages en gemiddeld rapportcijfer.

Cijfer	Hulp via professionele organisaties/medewerkers (n=1.384)	Contact met de zorgverzekeraar (n=1.923)	Contact met de gemeente (n=1.519)
Cijfer 1 t/m 4	11,8%	7,0%	15,1%
Cijfer 5 of 6	20,1%	17,6%	28,3%
Cijfer 7 t/m 10	68,1%	75,4%	56,6%
Gemiddeld rapportcijfer	6,7	7,2	6,3

Referenties

Patiëntenfederatie Nederland. Wat betekent voor mij kwaliteit van leven? Uitkomsten en verhalen van mensen tijdens de coronapandemie. Beleidsrapportage 9, juni 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

▶ Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

4. Het percentage 75-plussers dat ondersteuning en zorg naar eigen zeggen goed geregeld krijgt

75%

Monitor 2019: 71%

Monitor 2020: 74%

Bron: Mijinkwaliteitvanleven.nl

Jaar: 02-2020 t/m 01-2021

Beschrijving

Het percentage 75-plussers dat ondersteuning en zorg naar eigen zeggen goed geregeld krijgt is 75%. Dit is gebaseerd op vragen over onvervulde ondersteunings- of zorgbehoefte uit Mijinkwaliteitvanleven.nl op negen levensgebieden (bijvoorbeeld 'mijn huis kan beter op orde zijn met meer of andere hulp en hulpmiddelen'), en waarbij respondenten bij zes of meer levensgebieden aangeven 'niet méér of andere hulp of hulpmiddelen nodig te hebben; het gaat goed'.

Het percentage 75-plussers dat aangeeft op alle negen levensgebieden de zorg en ondersteuning goed geregeld te krijgen is 48%, en het percentage dat dit aangeeft op zes tot acht leefgebieden is 27%. Opgeteld is dit 75% (tabel 6).

Het landelijk initiatief Mijinkwaliteitvanleven.nl vraagt door middel van een online vragenlijst mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers naar hun persoonlijke situatie, mogelijkheden en beperkingen.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 2 van actielijn 1: *Professionals werken als een team rondom een oudere met een complexe zorgvraag en leveren afgestemde zorg op maat.*

Verdieping

In de vragenlijst 'Cliëntondersteuning' (n=585) is aan thuiswonende, 75-plus respondenten de vraag gesteld: *Vond u het ingewikkeld uw ondersteuning en zorg te regelen?* Daarop antwoordde ruim 68% ontkennend. Het percentage respondenten dat aangaf het regelen van zorg en ondersteuning wel ingewikkeld te vinden (29%), gaf daarvoor een aantal redenen waarvan de belangrijkste categorieën gegroepeerd staat weergegeven in tabel 7.

Tabel 6: Onderverdeling van het aantal levensgebieden per respondent waarin ondersteuning en zorg goed geregeld zijn in percentage.

Aantal levensgebieden waarin men zorg en ondersteuning goed geregeld krijgt (n=3.242)	Percentage
9 t/m 6	75,3
9	48,0
8 t/m 6	27,3
5 of minder	24,7

Tabel 7: Categorieën van onderwerpen die als ingewikkeld werden ervaren bij het regelen van ondersteuning en zorg (n=166).

Onderwerp (gecategoriseerd)	Percentage
Onduidelijkheid over het juiste loket	33
Veel administratieve processen bij aanvraag	14
Proces van aanvraag tot hulp verloopt traag	12
Wmo is complex	9
Goede informatie om een zorgaanbieder te kiezen ontbreekt	7
Hulp vragen is lastig	7
Het regelen van de juiste integrale zorg	5
Overig	13

Referenties

Patiëntenfederatie Nederland. Wat betekent voor mij kwaliteit van leven? Uitkomsten en verhalen van mensen tijdens de coronapandemie. Beleidsrapportage 9, juni 2021.

Patiëntenfederatie Nederland. Zorgpanel, vragenlijst 'Cliëntondersteuning'. Utrecht, december 2020.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

5. Het aantal investeringen in maatschappelijke initiatieven gericht op ouderen door gemeenten, Rijk en lokale partners binnen het programma Sociaal Domein

10

Monitor 2019: 10

Monitor 2020: 10

Bron: Programma Sociaal Domein

Jaar: 2018

Monitor 2021 ten opzichte van 2020

Ten opzichte van de tweede monitor is dit cijfer nog steeds geldig. Er is in deze monitor informatie toegevoegd over de opbrengsten van deze proces indicator.

Beschrijving

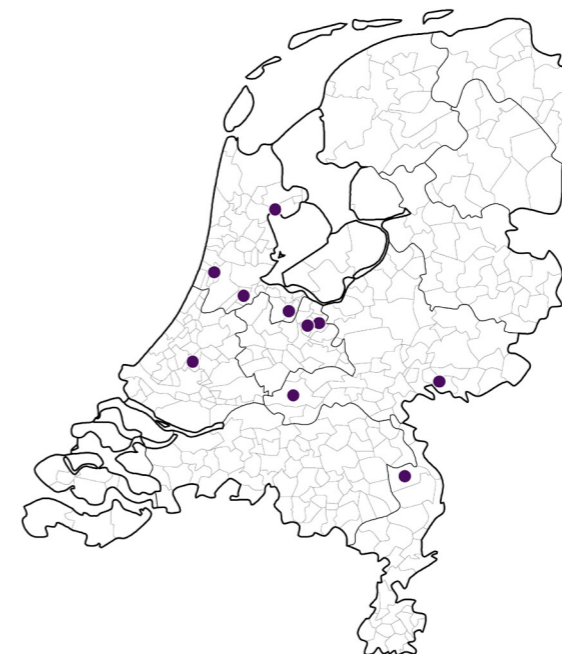
Vanuit het [programma Sociaal Domein](#) zijn - samen met mensen in de wijk, vrijwilligers, welzijnsorganisaties en gemeenten - 10 pilots opgezet met als focus 'versterken sociale basis' (figuur 3) met een looptijd van 2018 tot begin 2020.

Het sociale domein verandert en de rol van de sociale basis wordt daarbij steeds belangrijker. De pilots zijn gericht op het zichtbaar maken van de maatschappelijke effecten van informele zorg en te laten zien vanuit de praktijk welke stappen er genomen kunnen worden om de sociale basis te versterken. Door het versterken van de sociale basis neemt de zelfredzaamheid van mensen toe. Het creëert een omgeving waar, onder andere, zorg- en ondersteuningsvragen die mensen hebben op tijd worden gezien en opgelost in samenwerking tussen informele en formele zorgverleners.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking doelstelling 1 van actielijn 1: *Versterken van de zelfredzaamheid van ouderen en hun sociale omgeving.*

Figuur 3: Gemeenten waar pilots 'versterken sociale basis' uit programma Sociaal Domein uitgevoerd werden.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

5. Het aantal investeringen in maatschappelijke initiatieven gericht op ouderen door gemeenten, Rijk en lokale partners binnen het programma Sociaal Domein

10

Monitor 2019: 10

Monitor 2020: 10

Bron: Programma Sociaal Domein

Jaar: 2018

Opbrengsten

De opbrengsten en inzichten van de 10 pilots zijn gegroepeerd rondom 5 thema's (Programma Sociaal Domein, 2019):

1. Eigenaarschap en betrokkenheid:

- Vraag inwoners wat zij willen en zorg dat de reacties serieus worden genomen;
- Er zijn grenzen aan eigenaarschap. Combineer professionals met vrijwillige initiatieven.

2. Draagkracht en draaglast:

- Professionele ondersteuning blijft noodzakelijk, zowel bij het opstarten als duurzaam maken van initiatieven;
- Er zijn situaties die meer vragen dan omkijken naar elkaar of samen een activiteit ondernemen. Soms is er sprake van nodige (langdurige) ondersteuning in een huishouden of bij een kwetsbare groep in de wijk. Deze ondersteuning is voor inwoners een grote verantwoordelijkheid en vraagt veel wanneer professionele instanties hen niet bijstaan of de verantwoordelijkheid overnemen.

3. Vergeten partners: Ruimte geven en professionele steun:

- Deelnemers ervaren een spanning tussen formeel en informeel. Het is waardevol om een open gesprek tussen verschillende partijen te organiseren;
- Continuïteit is niet altijd noodzakelijk. Soms verdwijnt aanbod en dat is niet altijd erg.

4. Wat levert het op?:

- Leren is belangrijker dan verantwoorden, bouw voort op de inzichten die je opdoet;
- Het is lastig de meerwaarde zichtbaar te maken. Veel deelnemers zoeken naar combinaties van instrumenten om te tellen, vertellen en financieren.

5. Van elkaar leren:

- Houd de praktijk centraal;
- Creëer diversiteit in de leeromgeving;
- Daag kennisinstututen uit;
- Leren kost tijd.

Een van de algemene conclusies van de slotbijeenkomst en het slotstuk (Programma Sociaal Domein, 2019; 2020), is dat er ook na een traject van een jaar géén eenduidige definitie ligt van wat de sociale basis nu eigenlijk is. En eigenlijk is dat ook helemaal niet erg. Alles in een stad of wijk wat deel uitmaakt van het openbare leven, kan er toe gerekend worden. Dus van het bankje op het plein tot de lokale supermarkt of de bibliotheek

Referenties

Programma Sociaal Domein. Versterken sociale basis. Mei 2020.

Programma Sociaal domein. Leerverslag versterken sociale basis. November 2019.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

6. Het rapportcijfer waarmee inkoopende partijen in de regio de kwaliteit van de samenwerking waarderen

6,6

Monitor 2019: nvt
Monitor 2020: nvt

Bron: VNG - ZN
Jaar: 2020

Monitor 2021 ten opzichte van 2019 en 2020

Ten opzichte van de eerste en tweede monitor is deze indicator gewijzigd. De oorspronkelijke indicator was: Het aantal concrete afspraken in de regio over de manier waarop inkoopende partijen beter kunnen samenwerken.

Beschrijving

Het gemiddelde, overall rapportcijfer waarmee gemeenten, zorgkantoren en zorgverzekeraars de kwaliteit van de samenwerking in de regio waarderen is een 6,6. Dit is gebaseerd op de waarderingen van gemeenten in 33 regio's en van zorgverzekeraars en zorgkantoren in 36 regio's van de in totaal 43 regio's.

Sinds 1 januari 2020 werken Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) samen in een landelijk dekkende samenwerkingsstructuur om in elke regio de samenwerking op zorg en ondersteuning te bevorderen. De voortgang van deze samenwerking wordt gevolgd via het zogenoemde 'venster op de samenwerking'. Met dit venster brengen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren in regionaal verband voor en met elkaar in kaart of de samenwerking naar tevredenheid verloopt. Het gaat over de kwaliteit van de samenwerking tussen de drie financiers. De uitkomsten van de eerste uitvraag werden begin 2021 gepresenteerd (tabel 8, cijfers bewerkt door RIVM).

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking doelstelling 2 van actielijn 1: *Professionals werken als een team rondom een oudere met een complexe zorgvraag en leveren afgestemde zorg op maat.*

Tabel 8: Gemiddelde rapportcijfers waarmee gemeenten, zorgkantoren en zorgverzekeraars de kwaliteit van de samenwerking in de regio waarderen.

Thema		Gemeente	Zorgverzekeraar & zorgkantoor
Ouderen	samenwerkingsagenda	6,3	6,8
	samenwerking	6,3	7,6
	resultaten	5,9	6,4
Overall ouderen			6,6
GGZ	samenwerkingsagenda	6,6	6,9
	samenwerking	6,6	7,5
	resultaten	6,3	6,8
Overall GGZ			6,8
Preventie	samenwerkingsagenda	6,2	6,7
	samenwerking	6,2	6,9
	resultaten	5,5	6,4
Overall preventie			6,3
Overall			6,6

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

6. Het rapportcijfer waarmee inkopende partijen in de regio de kwaliteit van de samenwerking waarderen

6,6

Monitor 2019: nvt

Monitor 2020: nvt

Bron: VNG - ZN

Jaar: 2020

Verdieping

De kwaliteit van de samenwerking op het thema (zorg in de regio voor) ouderen wordt gewaardeerd met een rapportcijfer 6,6, de samenwerking op het thema GGZ wordt gewaardeerd met een 6,8, en de samenwerking op het thema preventie met een 6,3. Het gaat daarbij om alle aspecten van de samenwerking: het komen tot een samenwerkingsagenda, de daadwerkelijke samenwerking en de uiteindelijke resultaten. Wat opvalt is dat gemeenten over de hele linie de kwaliteit van de samenwerking lager waarderen dan zorgverzekeraars en zorgkantoren.

Referenties

Zorgverzekeraars Nederland & Vereniging Nederlandse Gemeenten. Venster op de samenwerking 2020. 4 februari 2021.

Zorgverzekeraars Nederland. Gemeenten en zorgverzekeraars: in elke regio samenwerking op zorg en ondersteuning. 7 maart 2019.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

7. Het aantal door programma LZO gesubsidieerde integrale netwerken ouderenzorg in de wijk

125

Monitor 2019: 35

Monitor 2020: 94

Bron: ZonMw

Jaar: 2021

Beschrijving

Op peildatum 26 april 2021 zijn er in totaal 125 subsidies verleend in het onderdeel Lokale Netwerken Samenhangende Ouderenzorg van het programma Langdurige Zorg en Ondersteuning (LZO) van ZonMw. Het programma LZO is onder andere gericht op het faciliteren van het opzetten, doorontwikkelen en bestendigen van lerende netwerken integrale ondersteuning en zorg rondom thuiswonende ouderen, om deze ouderen in staat te stellen op een goede en veilige manier langer thuis te wonen.

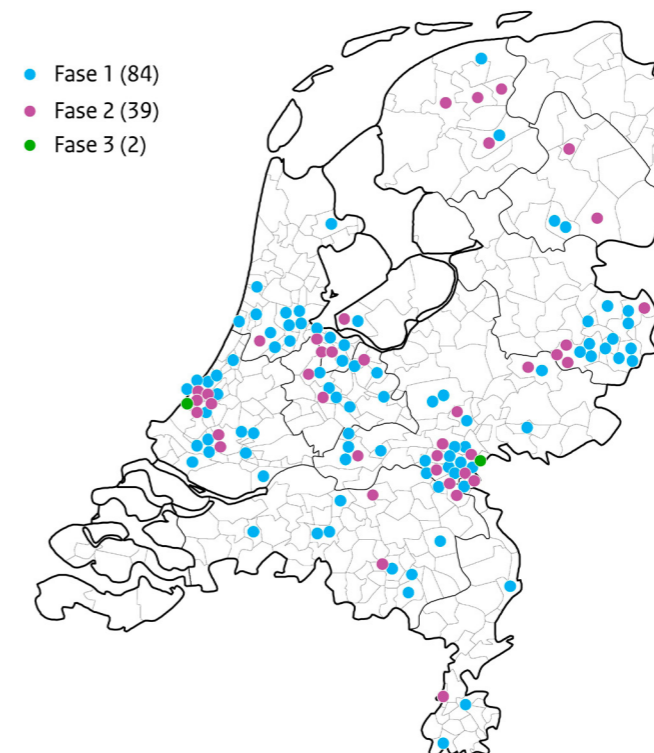
Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking doelstelling 2 van actielijn 1: *Professionals werken als een team rondom een oudere met een complexe zorgvraag en leveren afgestemde zorg op maat.*

Verdieping

Van de 125 subsidies zijn er 35 in toegekend in de periode tot 20 juni 2019, 59 tussen 20 juni 2019 en 26 mei 2020. Sinds juni 2020 zijn er 31 nieuwe subsidies verleend; 21 fase I projecten, 8 fase II projecten, en 2 fase III projecten (tabel 9). Fase I projecten zijn gericht op uitbreiding van het netwerk met relevante partijen, ontwikkeling van een gezamenlijke ambitie, doelstellingen en plannen om de doelstellingen te realiseren. Fase II gaat om het doorontwikkelen van een samenhangend aanbod van ondersteuning en zorg en het vergroten van het lerend vermogen en de verandercapaciteit van lokale netwerken samenhangende ouderenzorg. Fase III gaat om het borgen van kennis en aanbod binnen deze netwerken integrale zorg en ondersteuning. De 125 subsidies betreffen 99 individuele netwerken; een aantal netwerken ontvingen een tweede of derde subsidie om de doorontwikkeling van het netwerk te stimuleren. Zie ook figuur 4 voor een geografische weergave van de verschillende netwerken.

Figuur 4: Geografische spreiding van de door programma LZO gesubsidieerde integrale netwerken ouderenzorg in de wijk.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

7. Het aantal door programma LZO gesubsidieerde integrale netwerken ouderenzorg in de wijk

125

Monitor 2019: 35
Monitor 2020: 94

Bron: ZonMw
Jaar: 2021

Tabel 9: Aantal door programma LZO (ZonMw) gesubsidieerde integrale netwerken ouderenzorg in de wijk, uitgesplitst naar fase.

Jaar	Fase I Start	Fase II Doorontwikkeling	Fase III Borging
2019	27	8	nvt
2020	36	23	nvt
2021	21	8	2
Totaal	84	39	2

Referenties

ZonMw. Cijfers over subsidies verleend in het onderdeel Lokale Netwerken Samenhangende Ouderenzorg. 26 april 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

8. Het aantal uren dat specialisten ouderengeneeskunde zijn ingezet voor behandeling in de eerstelijns en acute zorg

37.469

Monitor 2019: 65.985

Monitor 2020: 80.828

Bron: Vektis, Zorginstituut

Jaar: 2020

Beschrijving

In 2020 zijn ten minste 37.469 uur specialisten ouderengeneeskunde ingezet voor extramurale behandeling in de eerstelijns- en acute zorg. De zorg die geleverd wordt door de specialist ouderengeneeskunde wordt in dit jaar voor het eerst gefinancierd uit de Zorgverzekeringswet (tabel 10). Voorheen werd dit gefinancierd onder de Tijdelijke subsidieregeling extramurale behandeling. Dat komt overeen met ongeveer 33,4 fte, uitgaande van 1.872 werkbare uren per kalenderjaar en 60% declarabiliteit.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 3 van actielijn 1: *Specialist ouderengeneeskunde op het juiste moment, op de juiste plek.*

Verdieping

De ureninzet van specialisten ouderengeneeskunde in 2020 is – in tegenstelling tot eerdere jaren – een minimum schatting. Per 1 januari 2020 is de inzet van de specialist ouderengeneeskunde overgeheveld van de Tijdelijke subsidieregeling extramurale behandeling naar de Zorgverzekeringswet. Vanaf dat moment kopen zorgverzekeraars de zorg door specialisten ouderengeneeskunde in en verloopt de toegang via verwijzing door de huisarts. In 2020 gold daarvoor een maximumtarief van € 168,21. Ook betreft het totaal bestede bedrag van € 6.302.721 een voorlopig cijfer. Nog niet alle verleende zorg was gedeclareerd. Daarom is het aantal van 37.469 uur een minimum schatting. De Tijdelijke subsidieregeling extramurale behandeling is in 2019, 2018, 2017 en 2016 ingezet. In die jaren zijn specialisten ouderengeneeskunde respectievelijk ruim 80.000, 65.000, 55.000 en 43.000 uren ingezet bij extramurale behandeling in de eerstelijns en acute zorg. Dit komt overeen met een personele inzet van specialisten ouderen-

geneeskunde van 72,0 fte in 2019, 58,7 fte in 2018, 49,1 fte in 2017 en 38,7 fte in 2016. Onder de Tijdelijke subsidieregeling extramurale behandeling zijn in 2019, 2018, 2017 en 2016 respectievelijk 23.444, 23.000, 20.880 en 18.080 personen behandeld. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat in de Tijdelijke subsidieregeling ook door gedragsdeskundigen gebruik gemaakt werd van de prestatie specialist ouderengeneeskunde. Het gaat in die jaren dan ook om een overschatting.

Tabel 10: Inzet specialisten ouderengeneeskunde in extramurale behandeling in eerstelijns en acute zorg.

Jaar	Behandelde personen	Uren	Tarief vergoeding p/u	Bedrag
2020	15.980*	37.469*	€ 168,21**	€ 6.302.721*
2019	23.444	80.828	€ 147,60	€ 11.930.213
2018	23.000	65.985	€ 115,20	€ 7.601.433
2017	20.880	55.111	€ 112,20	€ 6.183.509
2016	18.080	43.502	€ 110,47	€ 4.805.637

* Betreft een voorlopig cijfer; ** Betreft een maximum tarief

Referenties

NFU. Cao universitair medische centra; 1 april 2013 - 1 april 2015.

Tijdelijke subsidieregeling extramurale behandeling.

Significant. Rapportage tijdelijke subsidieregeling extramurale behandeling. Gebruik en ervaringen in de periode 2015-2018. Barneveld, 2018.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Voorlopige cijfers over gebruik tijdelijke subsidieregeling extramurale behandeling 2019. Den Haag, 2020.

Monitor Langer Thuis

2021

inhoud

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

9. Het percentage regionale coördinatiefuncties met vier werkende functionaliteiten voor zorgvormen met tijdelijk verblijf

75%

Monitor 2019: 49%

Monitor 2020: -- %

Bron: Zorgverzekeraars Nederland, Actiz

Jaar: 2020

Monitor 2020 ten opzichte van 2019

In deze monitor wordt een nieuw cijfer gepresenteerd, gebaseerd op gegevens uit 2020 die pas beschikbaar kwamen na publicatie van de tweede monitor.

Beschrijving

Op peildatum 31 mei 2020 heeft 75% van de 40 regionale coördinatiefuncties in 30 Wlz-regio's goedlopende coördinatiefuncties voor zorgvormen met tijdelijk verblijf.

Goedlopend is daarbij gedefinieerd als vier werkende functionaliteiten:

1. triage
2. beschikbaarheid & bereikbaarheid
3. monitoring & evaluatie
4. kwaliteit & effectmeting

Dit is gebaseerd op een uitvraag door Zorgverzekeraars Nederland en Actiz onder alle 43 regionale coördinatiefuncties in alle 31 Wlz-regio's. Daarop hebben 30 regionale coördinatiefuncties verspreid over 30 Wlz-regio's gereageerd (70%). In 2019 reageerden 39 regionale coördinatiefuncties (91%). Voor de regionale coördinatiefuncties die niet reageerden in 2020, is aangenomen dat de informatie uit 2019 nog geldig is. Op peildatum 31 mei 2020 waren daarmee gegevens beschikbaar van 40 regionale coördinatiefuncties.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 4 van actielijn 1: *De doorstroom van en naar tijdelijk verblijf soepel laten verlopen.*

Verdieping

Er is een landelijk dekkend netwerk van regionale coördinatiefuncties voor eerstelijnsverblijf (ELV). Het doel is dit door te ontwikkelen tot een netwerk van regionale coördinatiefuncties voor alle zorgvormen met tijdelijk verblijf (niet medisch-specialistisch), zoals ELV, Wlz-crisis zorg, geriatrische revalidatiezorg en Wmo-spoedzorg. Dit netwerk faciliteert goede zorg aan oudere patiënten en vermindert de druk op de SEH en ziekenhuis capaciteit (bij opnames).

Van de respondenten coördineert inmiddels ruim 80% drie of meer zorgvormen.

De regionale coördinatiefunctie richt zich naast eerstelijnsverblijf vrijwel altijd ook op Wlz-crisisbedden (95%) en geriatrische revalidatiezorg (80%). De verbreding neemt ook toe op de inzet van Wmo-respijt- of Wmo-spoedzorg (van 9 naar 12 regio's), wijkverpleging (van 9 naar 10) en/of op verblijf voor triage, observatie, covid-zorg of acute ggz (van 8 naar 10).

Referenties

Ministerie van VWS. Tweede voortgangsrapportage programma Langer Thuis. 9 november 2020.

Actiz / Zorgverzekeraars Nederland. Functionaliteiten regionale coördinatiefunctie. 24 april 2019.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

10. Het aantal toegekende subsidie aanvragen Stimuleringsregeling E-health Thuis

108

Monitor 2019: nvt

Monitor 2020: 42

Bron: Ministerie van VWS

Jaar: 2021

Beschrijving

Op peildatum 1 mei 2021 zijn er sinds aanvang van de Stimuleringsregeling E-health Thuis (SET, figuur 5) in totaal 108 subsidies verleend voor aanvragen binnen deze regeling.

Het doel van SET is zorgen dat ouderen en mensen met een (risico op) chronische ziekte of beperking langer thuis kunnen wonen met een grotere kwaliteit van leven. Met de SET kunnen aanbieders van ondersteuning en zorg samen met een inkoper werken aan het opschalen én borgen van bestaande E-health oplossingen.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 1 van actielijn 1: *Versterken van de zelfraadzaamheid van ouderen en hun sociale omgeving.*

Verdieping

Van de 203 subsidie aanvragen die in de periode 2019 tot huidige peildatum zijn binnengekomen, zijn er in totaal 108 toegekend, 75 zijn afgewezen of ingetrokken en 20 aanvragen zijn nog in behandeling. Met de 108 toegekende aanvragen tot aan de peildatum is een bedrag van 19,3 miljoen euro gemoeid. De SET regeling is opengesteld van maart 2019 tot en met december 2021. Sinds 2020 biedt de SET ook subsidiemogelijkheden voor het ontwikkelen van een gedragen visie op e-health: SET Visievorming e-health (voorheen bekend als PréSET). Van de in totaal 108 toegekende subsidie aanvragen betreffen er 60 SET aanvragen en 48 SET Visievorming aanvragen. In totaal is 90 miljoen euro beschikbaar gedurende de looptijd van de SET.

In tabel 11 staat een overzicht van op te schalen én borgen E-health toepassingen die in de 60 SET aanvragen worden genoemd. E-health toepassingen rondom medicatie worden het meeste genoemd (24x).

SET COVID-19 noodregelingen

Daar waar fysieke ondersteuning en zorg door COVID-19 maatregelen tijdelijk niet kon, is er veel ingezet op de slimme inzet van digitale zorg en ondersteuning. De tijdelijke Stimuleringsregelingen E-health Thuis COVID-19 (SET COVID-19; tot 8 april 2020) en SET COVID-19 2.0 (van 27 juli 2020 tot en met 30 november 2020) heeft dit kunnen ondersteunen; in totaal zijn er meer dan 3.000 aanvragen voor subsidie ontvangen. Aan 1.369 initiatieven is subsidie toegekend. De SET COVID-19 regelingen blijken goed aan te sluiten bij de behoefte in het veld. Met behulp van de expertise van het ondersteuningsnetwerk SET-up, konden aanbieders snel digitale zorg en ondersteuning inzetten.

Tabel 11: Overzicht van op te schalen/borgen E-health toepassingen in de 60 SET aanvragen; meerdere E-health toepassingen per aanvraag mogelijk.

E-health toepassing	Aantal aanvragen
Beeldzorg / beeldbellen / beeldcontact	21
(tele)Alarmering / monitoring	9
Sloten / sleutelkluisjes	5
Zorgrobot	2
Medicatie	24
Platform	16
App	14
Overig	2

Referenties

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Voorlopige cijfers over subsidies verleend in het kader van SET. Den Haag, 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

10. Het aantal toegekende subsidie aanvragen Stimuleringsregeling E-health Thuis

108

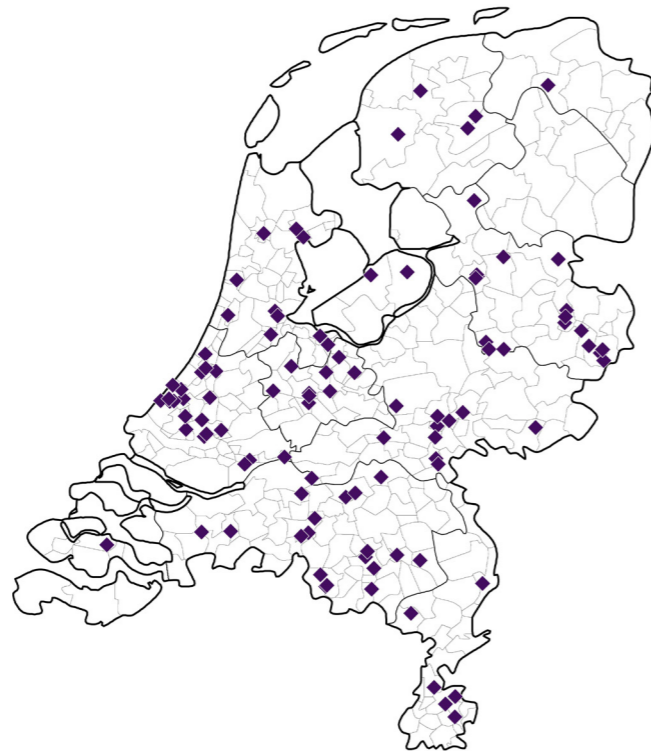
Monitor 2019: nvt

Monitor 2020: 42

Bron: Ministerie van VWS

Jaar: 2021

Figuur 5: Geografische spreiding Stimuleringsregeling E-health Thuis (SET).

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

11. Verhalen en ervaringen van 75-plussers over de regie over het eigen leven

Cora

Beschrijving

Een groot deel van de 75-plussers kan zonder moeite regie voeren over hun eigen leven. Zij ervaren mogelijkheden om te leven op een manier die bij hen past, ook als zij te maken krijgen met een ziekte of beperking. Echter, een deel van de ouderen heeft moeite de regie te (blijven) voeren en passende oplossingen te vinden voor hun situatie. Het landelijk initiatief Mijnkwaliteitsvanleven.nl verzamelt verhalen en ervaringen van mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers over hun dagelijks leven.

Het verhaal van Cora en haar moeder (89) laat zien hoe haar moeder probeert de regie over haar leven te houden:

“Dinsdag hadden we een gesprek bij mijn moeder thuis over het einde van haar leven. We, dat zijn de huisarts, mijn moeder, mijn broer en ik. Mijn moeder zag er tegenop. “Dan ben je opeens wel heel oud” zei ze een dag ervoor aan de telefoon. “Ik ben benieuwd wat de dokter te zeggen heeft”, voegde ze er nog aan toe. Mijn reactie: “Het gaat er niet om wat de dokter zegt, het gaat erom wat jij wilt.”

Aanleiding was een ‘misverstand’ enkele weken geleden. Ze heeft af en toe darmklachten en de plaatsvervangende huisarts stelde voor om een afspraak te maken met een specialist in het ziekenhuis voor een darmonderzoek. Mijn moeder verweerde zich niet en toen bleek dat ze enkele dagen later al in het ziekenhuis terecht zou kunnen, gaf ze aan dat ze dat toch niet wilde. Mijn moeder zei tegen mij altijd dat ze geen onderzoek of operatie aan haar darmen meer wilde. Ze is jaren geleden al eens geopereerd omdat ze darmkanker had. Als ze nu weer kanker zou hebben, wil ze geen operatie meer.

Deze huisarts was hier duidelijk niet van op de hoogte en mijn moeder liet zich in eerste instantie leiden door de arts. Totdat ze weer bij haar eigen gedachten kwam (...). Het gesprek was dinsdag. De huisarts vertelde blij te zijn met ons initiatief voor dit gesprek. (...) Hij stelde mijn moeder gerust over de mogelijkheden om met de nodige voorzieningen ook thuis zonder pijn of benauwdheid te kunnen sterven. Eventueel met een laatste fase in een hospice. Hij vertelde haar hoe fijn en huiselijk het hospice was. Na een uur vertrok de huisarts. Mijn moeder was blij met het gesprek. Mijn broer en ik vonden het ook fijn kennis te hebben gemaakt met de huisarts. Zijn insteek voor het begeleiden van mijn moeder naar het einde, als het zover is, stelt ons allen gerust. “Eigenlijk zou ik veel meer van dit soort gesprekken moeten voeren” zei de huisarts bij vertrek.”

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator is illustratief voor het belang van actielijn 1: Goede ondersteuning en zorg thuis.

Referenties

Mijnkwaliteitsvanleven.nl. Een bevrijdend gesprek over het einde. 20-10-2020 (bewerkt).

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

12. Verhalen van 75-plussers en hun mantelzorgers over het al dan niet ontvangen van goede ondersteuning en zorg

Ria

Beschrijving

Een minderheid van de 75-plussers geeft aan dat zij ondersteuning en zorg naar eigen zeggen goed geregeld krijgt en dat zij op alle levensgebieden kunnen leven zoals bij hen past. Een meerderheid van de ouderen ervaart beperkingen op één of meerdere levensgebieden, ondanks eventuele aanwezigheid van hulp en hulpmiddelen. Het landelijk initiatief Mijnkwaliteitanleven.nl verzamelt verhalen en ervaringen van mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers over hun dagelijks leven.

Ria (75) vertelt:

“Ik ben altijd hartstikke gezond geweest. Het zullen de goede genen zijn, ook mijn familie had nooit wat. Ik sprong, danste, fietste en ging hardlopen. Tot vorig jaar, mijn pechjaar. Eerst een salmonellabesmetting na een reis naar Kenia. Daarna een flinke kneuzing aan mijn voet waardoor ik drie weken ben ingetaped en drie weken in het gips heb gezeten. Op 8 december een valpartij met een gebroken heup tot gevolg. Daar ben ik nu nog van aan het herstellen. (...)”

“Drie dagen na de operatie ben ik overgeplaatst naar een revalidatiecentrum. Er waren drie centra in de buurt die in aanmerking kwamen. Vanuit het ziekenhuis werd goed meegedacht welke het meest geschikt voor mij was, gezien de zorg die ik nodig zou hebben. Ze vroegen ook goed naar mijn woonsituatie. Ik vond het belangrijk om hierover mee te praten (...). Het revalidatiecentrum dat de best passende zorg kon bieden, kreeg alle informatie die nodig was om mij goed te helpen. Die overdracht ging prima.”

De zorg was goed, maar de inrichting was gedateerd, er waren alleen vierpersoonskamers en de verzorging was sober. Eten uit plastic bakken, een huiskamer zonder aankleding, weinig aandacht voor het menselijke aspect. Toch heb ik het er als patiënt als heel prettig ervaren. Ik heb zelf veertig jaar in de zorg gewerkt en wilde alles weten: waarvoor is dat spuitje, waarom die pil? Zodra ze merken dat je kennis van zaken hebt, wordt het contact gelijkwaardiger. Daarnaast was ik gezegend met veel bezoek. Vaak kwam een vriendin langs met wat lekkers en deden we rummikub in de huiskamer. Dan kwam de verpleging erbij zitten, dat vonden ze zo gezellig! Het viel me op dat er heel ruime bezoektijden waren. Als compensatie van een tekort aan personeel om iets met de patiënten te ondernemen.

Na zeven weken was ik zelfstandig genoeg om weer naar huis te gaan. (...) Nu krijg ik hulp thuis van de fysiotherapeut. Ook die was goed op de hoogte van mijn dossier. Toen mijn man een paar jaar geleden overleed, was dat nog wel anders. Toen werd er minder via de computer overgedragen. Nu stond mijn huisarts na het ontslag direct op de stoep. Er staat een jaar voor het herstel. Mijn fysiotherapeut zegt: als ik jou zo zie, denk ik dat het sneller gaat. Ik wil graag terug naar wat ik kon. Ik gebruik de rollator en kan nu stukjes los lopen. Via een vriendin heb ik in no time een hometrainer op de kop getikt, dat was een goede oplossing om zelf te trainen. “Blijf bewegen”, zegt neuropsycholoog Erik Scherder altijd op televisie. “Als je te lang stilzit, gaat je spiermassa achteruit”. En ik wil juist vooruit!

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator is illustratief voor het belang van actielijn 1: Goede ondersteuning en zorg thuis.

Referenties

Mijnkwaliteitanleven.nl. Stilzitten? Ik wil vooruit! – Ria (75). 5-5-2020 (bewerkt).

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

13. Praktijkverhalen over hoe de aansluiting van de zorg functioneert

Roel en Martina

Beschrijving

Een kleine meerderheid van de 75-plussers geeft aan dat zij aansluiting van professionele zorg en ondersteuning ervaren en dat zij de professionele hulp krijgen die bij hen past. Echter een deel van de ouderen geeft aan dat zij moeite ervaren met de aansluiting van de professionele zorg en ondersteuning. Het landelijk initiatief Mijnkwaliteitsvanleven.nl verzamelt verhalen en ervaringen van mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers over hun dagelijks leven.

Het verhaal van Roel (89) en Martina (86) laat zien hoe zij de aansluiting van de professionele zorg en ondersteuning ervaren:

“Om mijzelf als mantelzorger van mijn vrouw Martina te ondersteunen, schakel ik zowel via de Wmo als particulier hulp in. En soms vraag ik liever de burens om hulp. We kijken steeds wat het beste aansluit bij onze behoeften.

Twee jaar geleden voelde Martina zich steeds vaker moe en verwees de huisarts haar naar een internist. (...) Ze verwees ons naar een neuroloog, die na uitgebreid onderzoek vaststelde dat Martina vasculair parkinsonisme had (...). De eerste tijd na de diagnose hadden we helemaal geen hulp, totdat het mij niet meer lukte om bij Martina haar steunkous aan te trekken. Het helpen met aankleden en wassen werd me sowieso te zwaar. Ik heb toen zelf een thuiszorgorganisatie gebeld. Vanaf dat moment komen zij Martina dagelijks wassen en aankleden (...). Daarnaast hebben we om de veertien dagen huishoudelijke hulp (...). Verder doe ik alles zelf in het huishouden.

Een tijdje terug vermoedde een oplettende thuiszorgmedewerkster dat Martina een longontsteking had. Martina werd opgenomen in het ziekenhuis en herstelde daarna verder in een revalidatiecentrum. Daar werd ze door een geweldig team van fysiotherapeuten begeleid. Ook de overdracht vanuit het ziekenhuis was vlekkeloos verlopen. Gelukkig wonen we in een fijne wijk met betrokken bewoners en veel activiteiten voor ouderen, de eerste zogenaamde Zorgsamenbuurt van Nederland. Als ik een middag weg wil, bel ik de hulptelefoon om te vragen of iemand Martina gezelschap wil houden. Voorheen gingen we op woensdagochtend met een groep wijkbewoners sporten, maar dat gaat nu niet meer. Wel hebben we met de thuiszorg afgesproken dat ze op woensdag wat vroeger komen, zodat we na het sporten kunnen aansluiten bij het koffiedrinken in de buurthuiskamer.”!

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator is illustratief voor het streven naar doelstelling 2 van actielijn 1: Professionals werken als een team rondom een oudere met een complexe zorgvraag en leveren afgestemde zorg op maat.

Referenties

Mijnkwaliteitsvanleven.nl. Zelfgekozen hulp bij het mantelzorgen – Roel. 21-5-2020 (bewerkt).

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

14. Het percentage overbelaste mantelzorgers

9,1%

Monitor 2019: 8,5%

Monitor 2020: -- %

Bron: SCP/CBS (IZG)

Jaar: 2019

Beschrijving

In 2019 voelt in totaal ongeveer 9,1% van de mantelzorgers van 16 jaar en ouder zich overbelast door de zorgtaak (ongeveer 460.000 volwassenen). Een substantiële groep mantelzorgers helpt iemand met een psychisch (zoals een depressie, angststoornis of dementie) of een psychosociaal probleem (zoals eenzaamheid of verslaving). Uit onderzoek is bekend dat mantelzorgers die te maken hebben met hulpbehoevenden die psychische problemen ondervinden een groter risico lopen op een hoge belasting.

De ervaren belasting is vastgesteld door middel van tien stellingen (de EDIZ-plus schaal). Deze vragen maken deel uit van de Enquête Informele Zorg van het SCP, die in 2019 bij circa 4.400 mantelzorgers werd afgenomen. De score op dit instrument bestaat uit de categorieën 'Geen belasting', 'Lichte belasting', 'Matige belasting' en 'Ernstige belasting'. De categorie ernstige belasting wordt gezien als benadering van het concept 'overbelast' (de Boer et al., 2012).

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 1 van actielijn 2: *Verbeteren van maatschappelijke bewustwording over mantelzorg.*

Verdieping

Vrouwen blijken zich vaker overbelast te voelen dan mannen (tabel 12) en onder jongvolwassen mantelzorgers (tot 35 jaar) komt overbelasting minder vaak voor dan onder mantelzorgers van oudere leeftijden (35 jaar en ouder). Dat laatste hangt samen met feit dat 35-plussers vaak intensiever helpen.

Tabel 12: Percentage ernstig belaste mantelzorgers, naar leeftijd en geslacht 2019.

	Percentage
Totaal (mannen + vrouwen)	9,1
Mannen	6,5
Vrouwen	11,2
16-34 jaar	6,2
35-54 jaar	10,8
55-74 jaar	8,8
75-plus	10,2

Referenties

SCP. Voor elkaar? Stand van informele hulp in 2016. 19-12-2017.

SCP. Blijvende bron van zorg. 9-12-2020.

Boer de A, Oudijk D, Timmermans J, Pot AM. Ervaren belasting door mantelzorg; constructie van de EDIZ-plus. Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie (TGG), 2012, 43, 2: 77-88.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

15. Het percentage mantelzorgers dat aangeeft goed geïnformeerd te zijn over het ondersteuningsaanbod

70%

Monitor 2019: 70%

Monitor 2020: --%

Bron: SCP/CBS (IZG)

Jaar: 2019

Beschrijving

Ongeveer 7 van de 10 mantelzorgers is bekend met een vorm van ondersteuning, waarbij respijtzorg, dat 85% kent, buiten beschouwing is gelaten; het merendeel is dus op de hoogte van mantelzorgondersteuning (voorzieningen die specifiek voor hen bedoeld zijn).

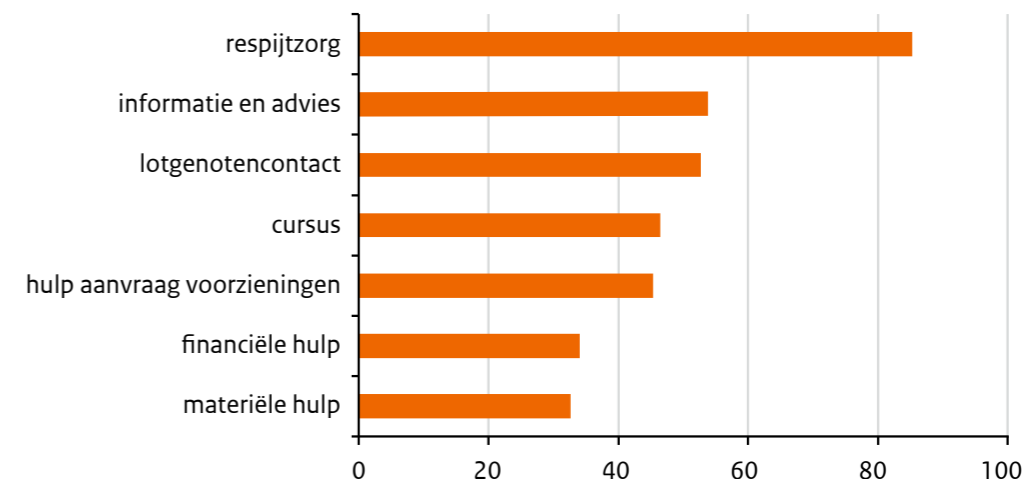
Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 2 van actielijn 2: Ondersteuningsaanbod verbeteren en beter toegankelijk maken (inclusief respijtzorg).

Verdieping

Mantelzorgers zijn van sommige voorzieningen (figuur 6) beter op de hoogte dan van andere. Van de mantelzorgers is 85% bekend met respijtzorg, zoals dagopvang, dagbesteding, nachtopvang, logeervoorziening en een vrijwilliger of oppas die de zorg tijdelijk overneemt. Veel mantelzorgers zijn ook bekend met de mogelijkheid voor het volgen van een cursus en materiële hulp (voorzieningen die toegekend worden om mensen in staat te stellen te participeren). Iets meer dan de helft (53%) kent de mogelijkheid van lotgenotencontact. Hierbij valt te denken aan ontmoetingscentra voor mensen met dementie en hun mantelverzorgers, waar ondersteuning op een laagdrempelige plek in de wijk wordt aangeboden. Dit wordt ingezet om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen en draagt bij aan het langer thuis blijven wonen van mensen met dementie. Deze vragen maken deel uit van de Enquête Informele Zorg van het SCP, die in 2019 bij circa 4.400 mantelzorgers werd afgenomen.

Figuur 6: Bekendheid met verschillende vormen van ondersteuning onder mantelzorgers 2019 (n=3.561) in procenten.

Referenties

SCP. Voor elkaar? Stand van informele hulp in 2016. 19-12-2017.

SCP. Blijvende bron van zorg. 9-12-2020.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

16. Het percentage mantelzorgers dat goede afstemming met de formele zorg ervaart

86%

Monitor 2019: 89%

Monitor 2020: --%

Bron: SCP/CBS (IZG)

Jaar: 2019

Beschrijving

Van de mantelzorgers kan 86% de zorg goed met professionals afstemmen. Het gaat hier om professionals van thuiszorg en wijkverpleging. Bij het geven van mantelzorg zullen er vaak zaken zijn die onderling moeten worden afgestemd. Bijvoorbeeld wie wanneer wat doet of op welke manier de hulp wordt gegeven. Mantelzorgers mogen in principe alle taken doen, maar mantelzorgers kunnen niet tot het helpen worden verplicht. Met andere woorden, goede onderlinge afstemming en afspraken over wie wat doet, zijn nodig.

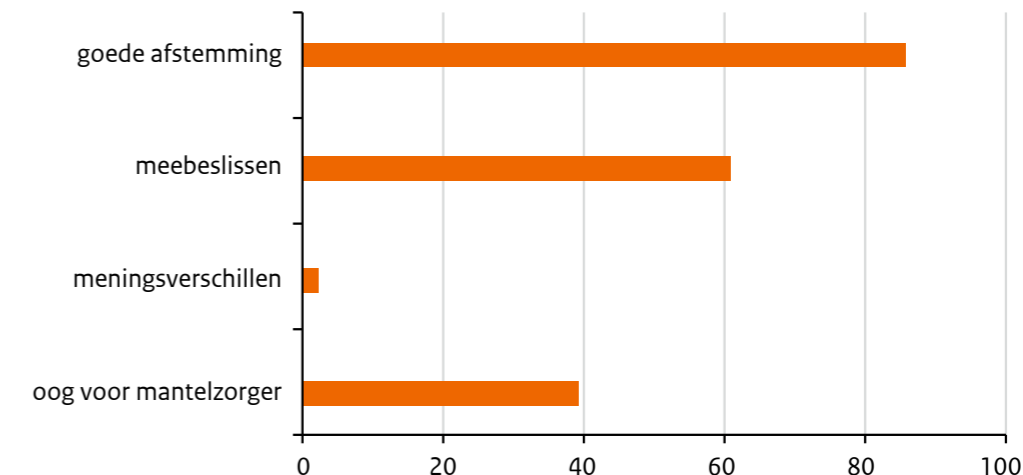
Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 3 van actielijn 2: *Samenwerking formele en informele zorg versterken*.

Verdieping

Naast afstemming zijn er nog andere aspecten van samenwerking waar mantelzorgers een mening over hebben (figuur 7). Een klein deel (3%) geeft aan vaak een verschil van mening te hebben met (een) professional(s). Het oog hebben voor mantelzorgers door thuiszorgmedewerkers wordt door 39% van de mantelzorgers ervaren. Een punt van aandacht, omdat mantelzorgers overbelast kunnen raken en op tijd gewezen moeten worden op de mogelijkheid van ondersteuning. Thuiszorgmedewerkers kunnen daar een belangrijke rol in spelen. Deze vragen maken deel uit van de Enquête Informele Zorg van het SCP, die in 2019 bij bijna 4.400 mantelzorgers werd afgenomen.

Figuur 7: Mening van mantelzorgers over aspecten van samenwerking met professionals van thuiszorg en wijkverpleging (n=388) in procenten.

Referenties

SCP. Voor elkaar? Stand van informele hulp in 2016. 19-12-2017.

SCP. Blijvende bron van zorg. 9-12-2020.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

17. Het percentage mensen dat als vrijwilliger actief is in het veld van zorg en welzijn

7,3%

Monitor 2019: 8,8%

Monitor 2020: 7,8%

Bron: CBS Sociale Samenhang en Welzijn

Jaar: 2020

Beschrijving

Iets meer dan 7% van personen van 15 jaar of ouder heeft in 2020 zich naar eigen zeggen ten minste één keer ingezet als vrijwilliger in de verzorging of verpleging in het afgelopen jaar. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om helpen in de zorg voor ouderen, kinderopvang en kruiswerk, bezoeken van zieken, collecteren. In totaal gaat het in 2020 om bijna 1,1 miljoen personen van 15 jaar en ouder.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 3 van actielijn 2: *Samenwerking formele en informele zorg versterken*.

Verdieping

Er zijn meer vrouwen dan mannen die zich inzetten als vrijwilliger (tabel 13). In de tabel is ook te zien dat naarmate de leeftijd toeneemt het percentage vrijwilligers in de verzorging ook toeneemt.

Tabel 13: Percentage vrijwilligers in verzorging of verpleging, naar leeftijd en geslacht 2020¹.

	Totaal vrijwilligers	Zorg en Welzijn
Totaal (mannen + vrouwen)	43,8	7,3
Mannen	44,2	4,3
Vrouwen	43,5	10,2
15-25 jaar	44,1	5,1
25-35 jaar	39,8	5,1
35-45 jaar	48,9	4,7
45-55 jaar	48,2	8,3
55-65 jaar	43,0	10,0
65-75 jaar	44,2	10,0
75-plus	35,3	8,0

Referenties

CBS StatLine. Sociale Samenhang en Welzijn. Mei 2021.

¹ In 2020 werd de enquête Sociale samenhang en welzijn verstoord door de coronacrisis. In een deel van het jaar was het niet mogelijk om aan huis interviews af te nemen en kwam er dus alleen via internet en telefoon respons binnen. Daarom is het weegmodel aangepast voor het jaar 2020.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

18. Het potentieel aantal mantelzorgers in krimpgebieden

13,3

Monitor 2019: 13,7

Monitor 2020: 13,7

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek
Jaar: 2020

Beschrijving

Er zijn in de krimpregio's 13,3 personen van 50-75 jaar voor één 85-plusser. Deze verhouding tussen 50-75 jarigen en 85 plussers is een veel gebruikte indicator voor het aantal potentiële mantelzorgers. Dit wordt de oldest-old support ratio (oosr) genoemd. Deze indicator wordt gebruikt als maat voor hoeveel mensen potentieel in staat zijn informele zorg te bieden aan één 85-plusser. De meeste mantelzorgers zijn tussen de 50 en 75 jaar oud en die mantelzorg nodig hebben zijn veelal 85 jaar of ouder. In Nederland is deze verhouding 14,5 personen van 50-75 jaar op één 85-plusser.

Aansluiting Programma Langer Thuis

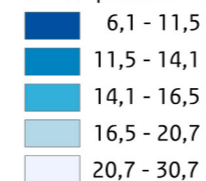
Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 1 van actielijn 2: *Verbeteren van maatschappelijke bewustwording over mantelzorg, met bijbehorende acties.*

Verdieping

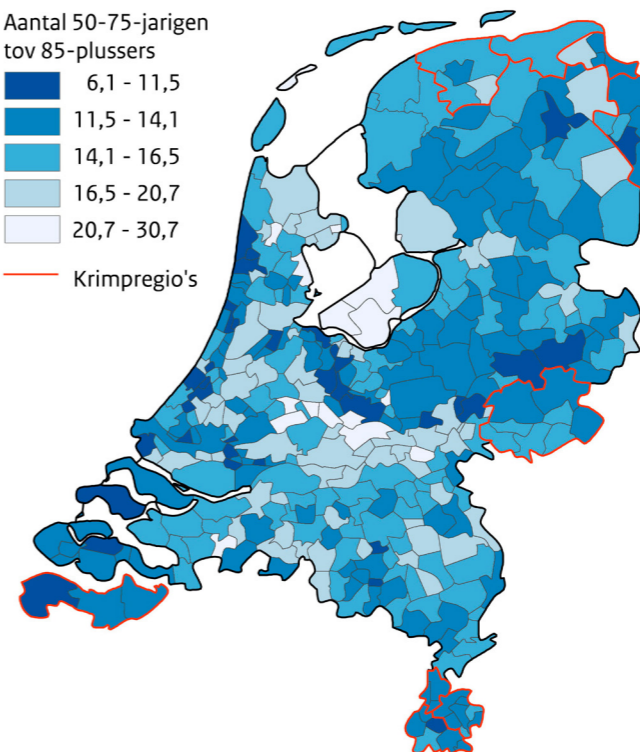
Nederland kent negen krimpgebieden met in totaal 40 gemeenten (1-1-2019). Dit zijn regio's die kampen met bevolkingsdaling en waar de bevolking vergrijsd. De oldest-old support ratio in de krimpregio's op basis van bevolkingsprognose cijfers voor 2040 laat zien dat de verhouding tussen aantallen mensen tussen de 50 en 75 jaar die potentieel in staat zijn informele zorg te bieden aan één 85-plusser in die regio's nog verder daalt (tabel 14 en figuur 8).

Figuur 8: Oldest-old support ratio per gemeente 2020.

Aantal 50-75-jarigen
tov 85-plussers

Krimpregio's

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

18. Het potentieel aantal mantelzorgers in krimpgebieden

13,3

Monitor 2019: 13,7

Monitor 2020: 13,7

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek
Jaar: 2020

Tabel 14: Oldest-old-support ratio in krimpregio's op basis van bevolkingsaantallen (1-1-2020) en bevolkingsprognose (2040) (Bron: CBS-Bevolkingsstatistiek en PBL/CBS regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2019).

Regio	2020	2040
Achterhoek	14,2	5,5
Eemsdelta	13,5	5,1
Hoogeland	15,9	5,0
Maastricht-Mergelland	12,4	4,9
Noordoost Friesland	14,9	5,9
Oost-Groningen	13,1	6,0
Parkstad Limburg	13,3	5,5
Westelijke Mijnstreek	13,2	5,1
Zeeuws-Vlaanderen	11,5	5,2
Totaal Krimpregio	13,3	5,4
Totaal Nederland	14,5	6,4

Referenties

Rijksoverheid. Indeling gemeenten krimpregio's en anticipeerregio's per 1 januari 2019.

23-1-2019.

CBS StatLine. Bevolkingstatistiek; kerncijfers. Mei 2020.

PBL/CBS. Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2019-2050:

Belangrijkste uitkomsten. 10-9-2019.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

19. Het aantal bereikte mantelzorgers via bewustwordingsactiviteiten (Moeder aan de Lijn)

422

Monitor 2019: 580

Monitor 2020: 542

Bron: Moeder aan de lijn/
HagensPR

Jaar: 2020

Beschrijving

Onder de naam Moeder aan de lijn worden meet-ups georganiseerd met als doel dat mantelzorgers elkaar kunnen ontmoeten en 'empoweren'. Voor 2019-2020 zijn 28 meet-ups gepland. Door Corona kwam half maart 2020 Moeder aan de lijn tot stilstand en hadden nog maar 8 meet-ups plaatsgevonden (542 deelnemers). Alle andere meet-ups werden uitgesteld. Daarna zijn er nog 15 meet-ups geweest, de meeste digitaal. Daarvan waren 9 reguliere bijeenkomsten, 3 themabijeenkomsten (werk & mantelzorg) en 3 specials (jonge mantelzorger (2x) en week van de mantelzorger (1x)). Deze 15 meet-ups (figuur 9) hadden in totaal 422 deelnemers.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 1 van actielijn 2: *Verbeteren van maatschappelijke bewustwording over mantelzorg.*

Verdieping

In januari 2021 is een eindrapportage opgeleverd met een totaal overzicht van alle meet-ups. In deze rapportage wordt concreet gemaakt wat er in het leven van de deelnemers is veranderd of verbeterd doordat men aanwezig is geweest bij de meet-up.

Belangrijkste uitkomsten:

- De meet-ups zijn zeer goed worden gewaardeerd door de aanwezigen. Zowel inhoudelijk als op organisatorisch niveau zijn de beoordelingen hoog. Deelnemers geven aan steun te hebben ervaren bij het horen van ervaringsverhalen van andere mantelzorgers.
- Hierbij doen de digitale bijeenkomsten niet onder voor fysieke bijeenkomst. Ook hier zijn de reacties zeer positief. Overigens liggen de bezoekersaantallen wel veel lager dan bij de reguliere meet-ups.

- De resultaten laten zien dat de kennis van een groot deel van de aanwezigen is vergroot; door de meet-ups weten zij beter tegen welke zaken mantelzorgers aanlopen en welke emotionele gevolgen dat heeft. Tevens is de bewustwording en het inzicht vergroot ten aanzien van de rol die ze hebben als mantelzorger, maar ook ten aanzien van de eigen behoeften.

Belangrijkste aanbevelingen:

- Er lijkt winst te behalen in de communicatie vooraf aan de meet-ups. Verschillende deelnemers schetsen het beeld dat zij vooraf niet goed wisten wat van de meet-up te verwachten, waardoor niet iedereen even tevreden was over de inhoud.
- Als verbetersuggestie komt vanuit de deelnemers verder naar voren dat er 1) meer tijd genomen moet worden voor de gesprekken aan tafel (sommige ervaren een abrupt einde van een gesprek) en 2) dat het prettig is om met gelijkgestemden te praten. Het gaat hierbij voornamelijk om mensen die een zelfde type mantelzorg verlenen of een vergelijkbare mantelzorgrelatie hebben.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

19. Het aantal bereikte mantelzorgers via bewustwordingsactiviteiten (Moeder aan de Lijn)

422

Monitor 2019: 580

Monitor 2020: 542

Bron: Moeder aan de lijn/
HagensPR

Jaar: 2020

Figuur 9: Geografische spreiding van de door New Amsterdam Film Company en Wijzelf georganiseerde Meet-Ups (15).

Tabel 15: Publicatieoverzicht Moeder aan de lijn 2020.

	Print oplage	Online unieke views	Social media volgers	Radio / tv Luisteraars/kijkers	Totaal
Bereik	766.041	1.414.440	183.788	0	2.364.269

Referenties

Wijzelf. Moeder aan de Lijn. Presentatie 2019-2020. 2021.

ZorgFocuZ. Eindrapportage. Evaluatie meet-ups Moeder aan de Lijn. Januari 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

20. Het aantal gemeenten dat inzet op bewustwording van mantelzorgers als gevolg van bevindingen aanjager respijtzorg

156

Monitor 2019: nvt

Bron: Mantelzorg.nl

Jaar: juni 2020 t/m mei 2021

Monitor 2019: nvt

Monitor 2020: 101

Monitor 2021 en 2020 ten opzichte van 2019

Ten opzichte van de eerste monitor is deze indicator gewijzigd. De oorspronkelijke indicator was: *Concrete actieplannen als gevolg van bevindingen van de landelijke aanjager respijtzorg*. De landelijke aanjager heeft 50 casussen in vier gemeenten geanalyseerd. De casussen betroffen mantelzorgers voor wie respijtzorg nodig was. Een van de aanbevelingen op basis van deze analyse was: sluit aan bij de landelijke campagne van Mantelzorg NL 2020 voor meer 'naamsbekendheid' en bewustwording. Naar aanleiding van deze aanbeveling is de indicator vervangen door: *Het aantal gemeenten dat inzet op bewustwording van mantelzorgers als gevolg van bevindingen landelijk aanjager respijtzorg*.

Beschrijving

Op 28 mei 2020 is de campagne 'Deel je zorg' gestart. Gemeenten kunnen 'mantelzorgtassen' aanvragen voor de mantelzorgers. Het aanvragen van een tas geeft aan dat gemeenten gericht beleid voeren op mantelzorgers. Een of meerdere organisaties in 156 gemeenten hebben een aanvraag gedaan (peildatum juni 2020 tot en met mei 2021). In totaal zijn er 45.620 tassen aangevraagd waarvan de meeste in Gelderland zijn aangevraagd (8.625) en de minste in de provincie Flevoland (200) (figuur 10). De tassen zijn gevuld met informatie en een mantelzorgspel en kunnen aangevuld worden met regionale of lokale informatiemiddelen.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de ontwikkelingen rondom doelstelling 2 van actielijn 2: Ondersteuningsaanbod verbeteren en beter toegankelijk maken (inclusief respijtzorg).

Verdieping

De campagne 'Deel je zorg' bestaat uit drie doelgroepen:

- Jongere mantelzorgers
- Werkende mantelzorgers
- Oudere mantelzorgers

Op 10 november 2020 vond de Dag van de Mantelzorg plaats. Op deze dag kreeg de landelijk campagne 'Deel je zorg' een vervolg waarbij de aandacht uit ging naar de doelgroepen werkende en de oudere mantelzorgers

Voor alle doelgroepen zijn er toolkits ontwikkeld. Het betreft onder andere ervaringsverhalen, maar ook nieuwsberichten. Informatie om de bewustwording van mantelzorgers te ver vergroten. Op basis van gebruikersstatistieken is er bijgehouden hoe vaak de toolkits zijn gedownload. Voor de doelgroep werkende en oudere mantelzorgers gaat het om 2.047 downloads. Voor de doelgroep jonge mantelzorgers gaat het om 1.293 downloads (peildatum 21 mei 2021).

De campagne kent een viertal doelen:

Weten: mensen die nu mantelzorg verlenen weten dat (langdurige) zorg die je geeft aan een naaste het verlenen van mantelzorg is.

Weten: mensen die nu mantelzorg verlenen weten dat er ondersteuning beschikbaar is voor als het (te) zwaar wordt.

Voelen: mantelzorgers voelen dat ze in hun taak als mantelzorgers worden erkend en gewaardeerd.

Doen: mantelzorgers die voor een partner, ouder of kind zorgen en nog geen gebruikmaken van zorg en ondersteuning, zoeken hulp bij een goed loket op het moment dat de zorgtaak ontstaat of toe neemt.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

20. Het aantal gemeenten dat inzet op bewustwording van mantelzorgers als gevolg van bevindingen aanjager respijtzorg

156

Monitor 2019: nvt

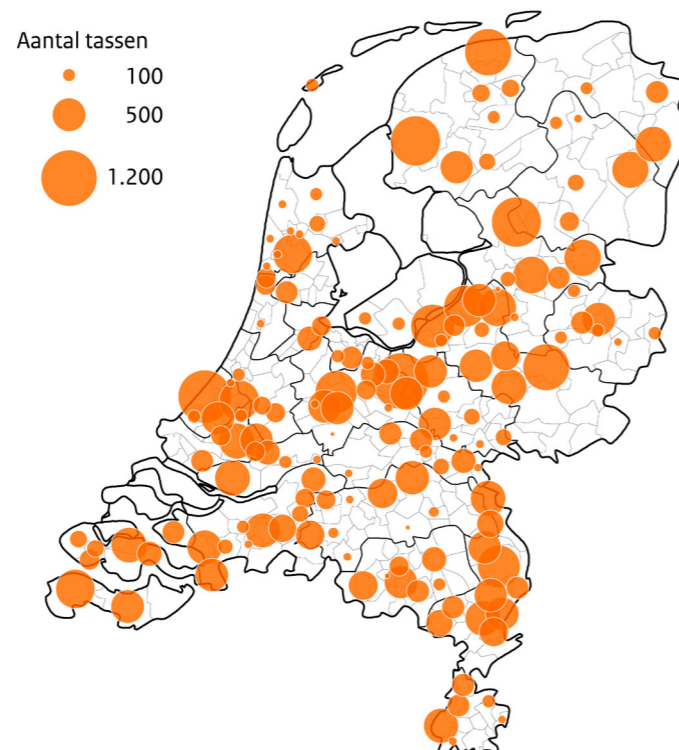
Bron: Mantelzorg.nl

Jaar: juni 2020 t/m mei 2021

Monitor 2019: nvt

Monitor 2020: 101

Figuur 10: Gemeenten (156) met aanvragen (aantal tassen) voor de campagne 'Deel je zorg'.

Referenties

Rapport aanjager respijtzorg. Clémence Ross. Januari 2020.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

21. Het aantal pilots logeertzorg die zijn opgezet door VWS, gemeenten en zorgaanbieders

10

Monitor 2019: 10

Monitor 2020: 10

Bron: Ministerie van VWS

Jaar: april 2019 t/m maart 2020

Monitor 2021 ten opzichte van 2020 en 2019

Ten opzichte van de eerste en tweede monitor is dit cijfer nog steeds geldig. Beschrijving en verdieping van deze indicator is wel aangevuld met nieuwe informatie.

Beschrijving

Het Ministerie van VWS heeft 10 gemeenten geselecteerd als pilotproject voor logeertzorg (vorm van respijtzorg). Deze pilotperiode liep van april 2019 en eindigde in maart 2020 (figuur 11). Door logeertzorg kunnen ouderen die thuis zorg krijgen van bijvoorbeeld een partner tijdelijk in een zorginstelling 'logeren' zodat de mantelzorg even op adem kan komen en ontlast wordt. Drie van de tien pilots (Hoeksche waard, Peelregio en Zuidoost Utrecht) zijn van februari 2020 tot en met maart 2021 gecontinueerd (figuur 11). Bij deze pilots is gekeken naar structurele logeertzorg, in plaats van incidentele logeertzorg. Bij structurele logeertzorg wordt er met geplande regelmaat gebruik gemaakt van logeertzorg. De pilots zijn onderzocht. Het doel van de pilots was om te onderzoeken of (structurele) logeertzorg van meerwaarde was voor de mantelzorgers en cliënten, of dit andere zorg en ondersteuning deed afnemen, en tot slot hoe je logeertzorg in een gemeente kan organiseren. Tot slot is er een kennisnetwerk logeertzorg door Movisie gelanceerd.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 2 van actielijn 2: Ondersteuningsaanbod verbeteren en beter toegankelijk maken (inclusief respijtzorg).

Verdieping

De resultaten van deze drie pilots zijn in maart 2021 gepubliceerd. De belangrijkste resultaten:

- Gebruik van logeertzorg wordt als zeer positief ervaren. Het is belangrijk dat hierbij maatwerk wordt verleend en dat de mate van gebruik aansluit bij de behoefte van de mantelzorgers.
- Het gebruik gaat niet vanzelf: er moet veel worden geïnvesteerd in kennisdeling over logeertzorg, bij zowel de professional als de mantelzorgers. Er is sprake van een latente behoefte.
- Het effect op de mantelzorgers is positief. Hun mentale en fysieke gezondheid verbetert en mantelzorgers voelen zich ontlast.
- Logeertzorg kan voor een soepele overgang naar het verpleeghuis zorgen.
- Er lijken ook effecten op andere vormen van zorg en ondersteuning te zijn. Uit het onderzoek blijkt dat logeertzorg waarschijnlijk leidt tot uitstel van een opname in het verpleeghuis. Ook worden crisisopnamen door het wegvallen van de mantelzorgers voorkomen.
- De kosten van logeertzorg wegen op tegen de baten: uit de maatschappelijke kosten baten analyse blijkt dat de baten naar schatting een factor 1,4 of 1,7 hoger liggen dan de kosten
- Deze besparing wordt met name veroorzaakt door een uitstel van een opname in het verpleeghuis (90% van de baten).

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

21. Het aantal pilots logeertzorg die zijn opgezet door VWS, gemeenten en zorgaanbieders

10

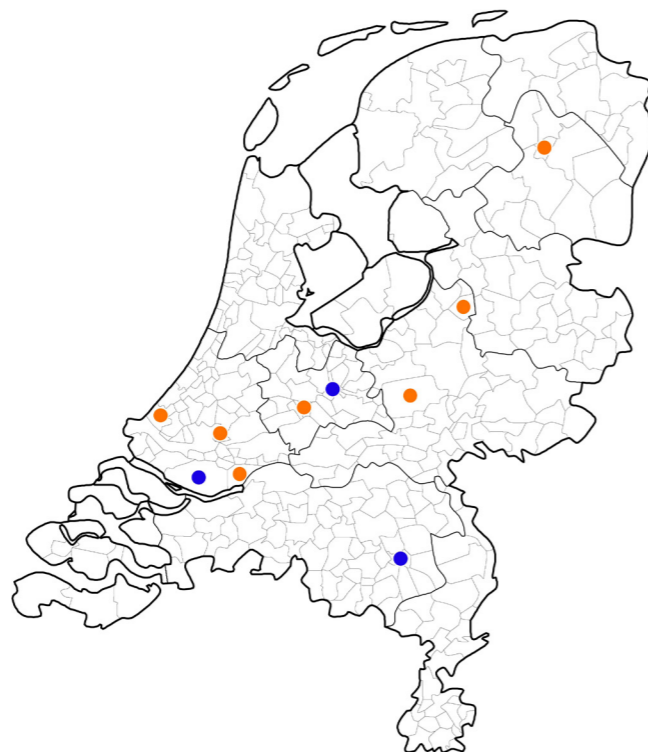
Monitor 2019: 10

Monitor 2020: 10

Bron: Ministerie van VWS

Jaar: april 2019 t/m maart 2020

Figuur 11: Geografische spreiding van de pilots logeertzorg. In blauw de pilots met een intensievere variant.

Referenties

Ministerie van VWS. Start pilots logeertzorg om mantelzorgers te ontlasten. 17-4-2019.

DSP. Opbrengsten van drie pilots structurele logeertzorg voor ouderen. Eindrapport.

Maart 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

22. Het aantal pilots sociale benadering dementie door VWS, gemeenten, zorgaanbieders

7

Monitor 2019: 4

Monitor 2020: 4

Bron: Ministerie van VWS

Jaar: 2021

Beschrijving

In 2018 zijn 4 gemeenten geselecteerd voor subsidiëring van pilotprojecten 'sociale benadering dementie' (SBD) voor de duur van vier jaar. Deze projecten zijn van start gegaan in januari 2019 (figuur 12).

Daarnaast is besloten om de landelijke beweging van de SBD verder uit te breiden en te versterken door begin 2021 een tweede tranche Social Trials op te zetten. Er zijn inmiddels drie nieuwe pilot gemeenten (figuur 12) en de verwachting is dat er in de loop van 2021 jaar nog een vierde nieuwe pilot gemeente bijkomt.

In de Social Trials worden mensen met dementie en hun naasten ondersteund volgens de SBD. Deze trials staan in het teken van domeinoverstijgende samenwerkingen tussen zorgaanbieders, gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren en dragen bij aan drie doelen:

1. Het Social Trials (zorg)aanbod beter aansluit bij de leefwereld van mensen met dementie en hun naasten. Dit bestaat uit het ontwikkelen van ondersteuning die gericht is op kwaliteit van leven, het voorkomen van crisissituaties en het voorkomen van overbelasting van mantelzorgers.
2. De Social Trials dragen bij aan aanverwante maatschappelijke vraagstukken zoals het verlichten van het arbeidsmarkt vraagstuk door nieuwe groepen (studenten en stathouders) in het zorglandschap te betrekken en bestaande (zorg)professionals op een andere manier in te zetten, door het netwerk rondom de cliënt te verstevigen en eenzaamheid te bestrijden waardoor minder formele zorg nodig is en door het verbinden van het versnipperde (zorg)aanbod.
3. De Social Trials verlichten de (financiële) schottenproblematiek door domeinoverstijgende samenwerking tussen gemeenten, zorgverzekeraars, zorgkantoren en zorgaanbieders te vergroten en met deze ontschotting een hogere levenskwaliteit tegen lagere kosten te realiseren.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 2 van actielijn 2: Ondersteuningsaanbod verbeteren en beter toegankelijk maken (inclusief respijtzorg).

Verdieping

De eerste uitkomsten van de Social Trials lijken op basis van door de uitvoerder zelf uitgevoerd onderzoek veelbelovend: ondersteuning volgens de SBD leidt tot verhoging van de kwaliteit van leven van mensen met dementie en naasten in alle fasen van dementie, er is een positieve invloed op de arbeidsmarkt door ook professionals zonder zorg- of welzijnsachtergrond te betrekken én er worden verminderde zorgkosten over de financieringsdomeinen Wmo, Zvw, Wlz heen geconstateerd. De grootste financiële impact wordt bereikt door het uitstellen van opname in een verpleeghuis; deelnemers aan de Social Trials wonen prettiger en langer thuis. Het experiment duurt tot voorjaar/zomer 2023. De komende periode focussen de Social Trials zich op het realiseren van een duurzaam model richting opschaling van de SBD-werkwijze binnen de Social Trial regio's en voor alle mensen met dementie door heel Nederland.

Daarnaast is in het voorjaar 2021 opdracht gegeven voor de uitvoering van een onafhankelijk onderzoek om werkzame bestanddelen van de Social Trials te identificeren en inzicht te krijgen in de schaalbaarheid, (kosten)effectiviteit en bijbehorende randvoorwaarden. Dit onderzoek wordt in het voorjaar van 2023 opgeleverd en wordt uitgevoerd door Erasmus School of Health Policy & Management.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

22. Het aantal pilots sociale benadering dementie door VWS, gemeenten, zorgaanbieders

7

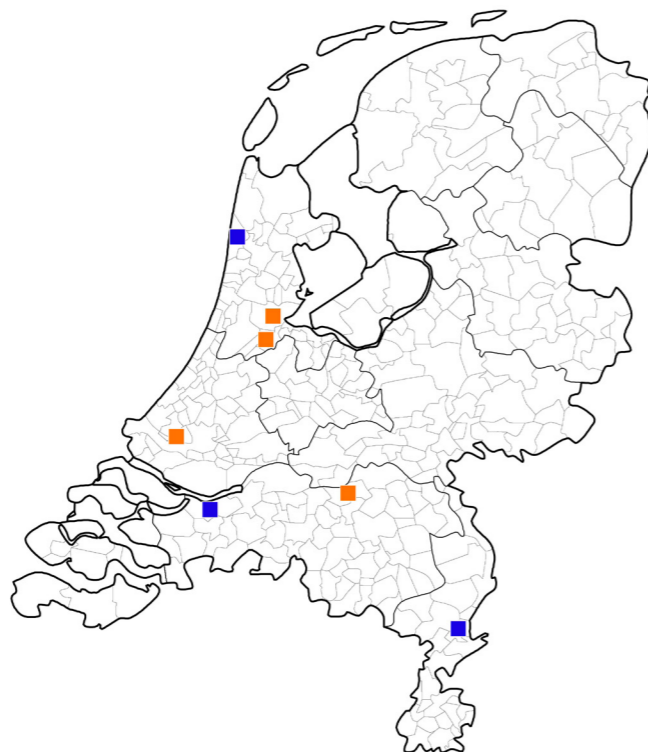
Monitor 2019: 4

Monitor 2020: 4

Bron: Ministerie van VWS

Jaar: 2021

Figuur 12: Geografische spreiding van gemeenten met gesubsidieerde pilotprojecten sociale benadering dementie. In blauw de drie nieuwe pilots.

Referenties

Toa of care. Social Trials 's-Hertogenbosch.

Een andere kijk op dementie. Geraadpleegd op 2-6-2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

23. Het aantal lokale pilots dat is opgestart naar aanleiding van het programma In voor Mantelzorg

27

Monitor 2019: nvt

Monitor 2020: 11

Bron: In voor Mantelzorg
(Movisie/Vilans)

Jaar: 2021

Beschrijving

In 27 pilots (10 lerende praktijken, 12 werkplaatsen respijtzorg, 5 praktijkversnellers) werken organisaties uit zorg, welzijn en gemeenten uit een regio samen bij de aanpak van hun vraagstukken op het gebied van samenwerking met en voor mantelzorgers (figuur 13). De 10 lerende praktijken hebben van september 2019 tot april 2021 elk drie tot vijf onderwerpen uitgekozen waar zij mee aan de slag gaan. Op elk onderwerp worden in de praktijk één of meer experimenten uitgevoerd, in totaal 33 experimenten.

De werkplaatsen en praktijkversnellers zijn kleinschaligere, kortdurende trajecten. In de 12 werkplaatsen respijtzorg hebben mantelzorgers, vrijwilligers en professionals in zorg, welzijn en gemeenten samengewerkt. Van mei 2020 tot januari 2021 bouwden zij aan het versterken van de lokale samenwerking rondom respijtzorg, met support van MantelzorgNL. De 5 praktijkversnellers voeren van december 2020 tot oktober 2021 experimenten uit op twee tot drie onderwerpen.

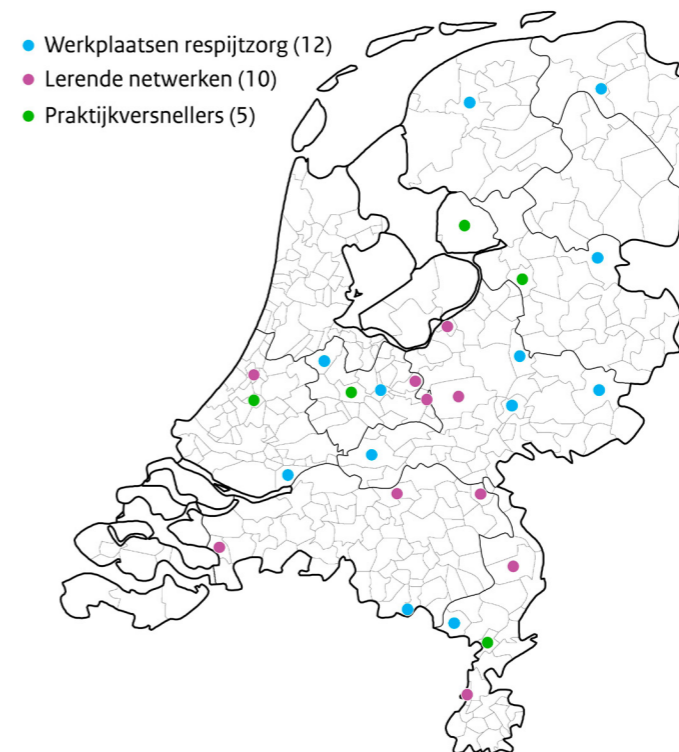
‘In voor mantelzorg-thuis’ draagt bij aan een betere ondersteuning van mantelzorgers van ouderen in de thuissituatie, zodat zij het zorgen langer kunnen volhouden. Hierbij wordt ingezet op een betere lokale samenwerking tussen zorg, welzijn en gemeente. Evenals op meer samenwerking tussen ouderen, beroepskrachten en mantelzorgers en vrijwilligers. Uit deskresearch en panelgesprekken zijn drie prangende vragen van mantelzorgers naar voren gekomen:

1. Hoe zorg ik voor mijn naaste samen met beroepskrachten?
2. Hoe houd ik het zorgen voor mijn naaste vol?
3. Hoe geef ik op een goede manier zorg en ondersteuning aan mijn naaste?

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 3 van actielijn 2: *Samenwerking formele en informele zorg versterken.*

Figuur 13: Spreiding van de 27 pilots.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

23. Het aantal lokale pilots dat is opgestart naar aanleiding van het programma In voor Mantelzorg

27

Monitor 2019: nvt

Monitor 2020: 11

Bron: In voor Mantelzorg
(Movisie/Vilans)

Jaar: 2021

Verdieping

Bereik

Met het programma In voor Mantelzorg Thuis zijn meer dan 21000 professionals, vrijwilligers en mantelzorgers bereikt. In de pilots hebben tot nu toe 230 deelnemers uit 173 organisaties samengewerkt, hiermee zijn 1900 mensen bereikt. Online, via de website www.invoormantelzorg.nl, zijn van 1 juli 2019 t/m 31 maart 2021 26.185 bezoeken gebracht (door 18.739 unieke bezoekers). Via social media zijn gemiddeld zo'n 2.500 mensen per maand mensen bereikt. Daarnaast hebben bijeenkomsten plaats gevonden om de kennis die in het programma is opgedaan, in het werkveld te verspreiden. Aan deze bijeenkomsten hebben 360 mensen deelgenomen. Ook zijn landelijke stakeholders bereikt door middel van informatiebijeenkomsten.

Kennis delen

De laatste wetenschappelijke inzichten en praktijkkennis zijn het fundament. De kennis uit de pilots worden verspreid, zodat meer organisaties ervan kunnen profiteren. Het verspreiden gebeurt via bijeenkomsten, publicaties, infographics, tools, werkvormen, video's, artikelen en blogs. De kennis wordt ook gedeeld in 6 digitale magazines op verschillende thema's: samenwerken met mantelzorgers, samenwerken met professionals, samenwerken tussen organisaties, draagkracht en draaglast, respijtzorg en digitale samenwerking. Daarnaast worden 6 Webinars georganiseerd over dezelfde thema's.

Referenties

www.invoormantelzorg.nl

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

24. Het aantal bewonersinitiatieven in het domein Zorg en Welzijn

1.471

Monitor 2019: 536

Monitor 2020: --

Bron: www.nlzve.nl

Jaar: 2020

Beschrijving

Op basis van een inventarisatie door [Nederland Zorgt Voor Elkaar](#) zijn er 1.471 bewonersinitiatieven bekend (figuur 14). Deze inventarisatie vond plaats in het voorjaar en de zomer van 2020.

Lokale bewonersinitiatieven zijn uitingen van een betrokken samenleving rondom de (oudere) inwoner. De basis is sociale samenhang binnen wijken en dorpen, burens die elkaar helpen en ondersteunen. Zij nemen het heft in eigen hand en gaan de zorg en ondersteuning organiseren voor ouderen en andere kwetsbare inwoners van hun wijk of dorp.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 3 van actielijn 2: *Samenwerking formele en informele zorg versterken*.

Verdieping

Er is een toename van het aantal initiatieven de afgelopen jaren. Deze toename is enerzijds een autonome groei, maar anderzijds zijn er meer initiatieven gevonden tijdens de inventarisatie. Er is enerzijds behoefte aan meer inzicht in de aard en omvang van deze initiatieven. Anderzijds ligt de focus op het leren en reflecteren om zo de maatschappelijke meerwaarde te kunnen versterken. In september/ oktober 2020 is er een enquête gehouden onder alle bekende bewonersinitiatieven. Deze enquête is door 323 bewonersinitiatieven ingevuld. Belangrijkste bevindingen van deze enquête:

- Doelgroep: Alle inwoners (68%); specifieke doelgroepen (32%), waarbij de ouderen de belangrijkste specifieke doelgroep is.
- Thema's: Belangrijkste thema's zijn Sociale cohesie (57%) en Welzijn (47%). Gezondheid (10%) en preventie (8%) staan op de plek 9 en 10.

- Activiteiten: Een veelheid aan activiteiten worden er genoemd (van ontmoeting, vervoersdienst tot buurtapp). Ontmoeting (koffieochtend, borrel, etc) is met 64% de meest georganiseerde activiteit.
- Rechtsvorm: Stichting (51%); Geen rechtsvorm (20%); Vereniging (18%)
- Leden: 36% heeft leden en 64% heeft geen leden. Totaal 28.000 leden.
- Bezoekers: 63% heeft bezoekers en 27% heeft geen bezoekers. Totaal 157.000 bezoekers.
- Vrijwilligers: 88% heeft vrijwilligers en 12% heeft geen vrijwilligers. Totaal 16.000 actieve vrijwilligers.
- Betaalde krachten: 16% maakt gebruik van ZZP-ers; 14% heeft mensen in loondienst.
- Bereik: 64% actief in 1 postcodegebied. 36% in 2 of meer postcodegebieden. Totaal bereik: 370.000 inwoners.
- Samenwerking: 85% met gemeente. Ook samenwerking met oa Huisarts (28%), Middenstand (34%).
- Inkomsten en subsidie: 43% ontvangt een eigen bijdrage van deelnemers als inkomsten; 78% ontvangt subsidies, fondsen of giften.

Op basis van de enquête is veel inzicht verkregen in aard en omvang van 22% van de bewonersinitiatieven. Ook is aangegeven op welke onderwerpen de initiatieven zich verder willen ontwikkelen en waar behoefte aan is. Hierbij is financiering een voortdurende uitdaging. Met behulp van deze informatie kan de samenwerking tussen formele en informele zorg versterkt worden. Om in de toekomst de zorg voor kwetsbare inwoners op te kunnen organiseren zijn bewonersinitiatieven een belangrijke spil in het zorgnetwerk.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

24. Het aantal bewonersinitiatieven in het domein Zorg en Welzijn

1.471

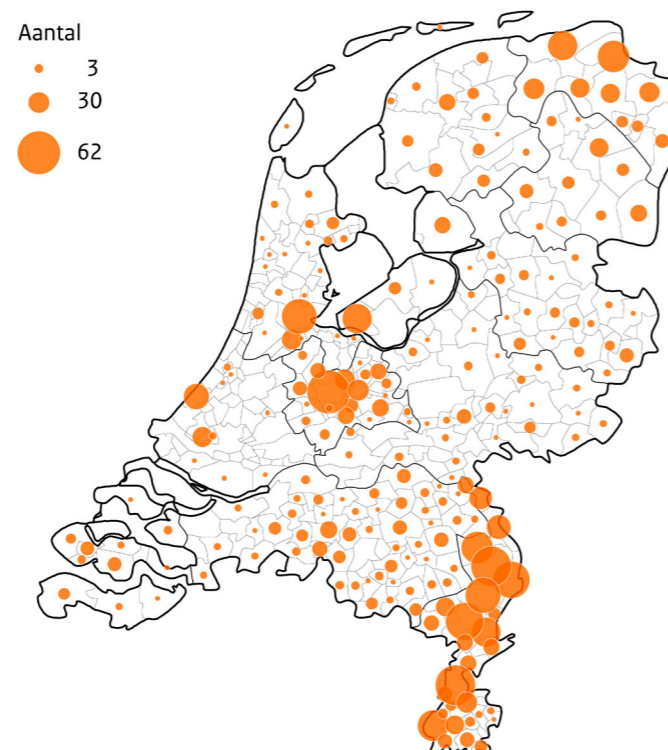
Monitor 2019: 536

Monitor 2020: --

Bron: www.nlzve.nl

Jaar: 2020

Figuur 14: Aantal initiatieven per gemeente 2020.

Referenties

<https://nlzorgtvoorelkaar.nl/downloads/monitor+zorgzame+gemeenschappen/default.aspx>

<https://www.vilans.nl/artikelen/bewonersinitiatief-van-onmisbare-waarde-geld-blijft-knelpunt>

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

25. Het aantal lokale pilots dat is opgestart naar aanleiding van het programma Samen Ouder Worden

40

Monitor 2019: 19

Monitor 2020: 38

Bron: NOV

Jaar: 2020

Beschrijving

Het programma Samen Ouder Worden is in 2020 van start gegaan met 40 lokale trajecten in 36 gemeenten (figuur 15). In 8 gemeenten is extra inzet op intergenerationeel contact en/of op migrantenouderen (deze tellen mee als 4 lokale trajecten), (NOV, 2021). In het programma Samen Ouder Worden slaan elf (vrijwilligers)organisaties en Vereniging NOV de handen ineen om met vrijwillige inzet de verbinding tussen mensen te versterken en zo bij te dragen aan zinvol ouder worden.

Er zijn vier doelstellingen geformuleerd:

- Verbeteren van de uitvoering zodat activiteiten van vrijwilligersorganisaties nog beter aansluiten bij de wensen en behoeften van ouderen
- Bewerkstelligen van toekomstbestendige vrijwillige hulp en dienstverlening door het werven, toerusten en begeleiden van vrijwilligers die structureel inzetbaar zijn voor de hulp aan ouderen
- Versterken van de (lokale) positie van vrijwilligersorganisaties en de samenwerking met lokale overheden en instellingen
- Versterken van de faciliterende rol van landelijke vrijwilligersorganisaties ten aanzien van hun lokale afdelingen en geledingen

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 3 van actielijn 2:

Samenwerking formele en informele zorg versterken.

Verdieping

Er zijn twee instrumenten om het programma te monitoren: De lokale monitor (1) en de Universiteit voor Humanistiek (2). De lokale monitor is voor het eerst in oktober 2020 uitgezet. De belangrijkste bevindingen van deze meting:

- Het bevestigt het beeld dat de coronacrisis soms in positieve en soms in negatieve zin het lokale traject heeft beïnvloed. In positieve zin omdat het belang van vrijwillige inzet meer wordt gezien. In negatieve zin omdat activiteiten zijn uitgesteld en ouderen moeilijker te bereiken zijn
- Meer dan de helft van de programmamedewerkers vindt dat ze met het Programma Samen Ouder Worden in staat zijn goed in te spelen op de wensen en behoeften van ouderen
- Het Programma heeft een nieuwe impuls gegeven aan nieuwe activiteiten voor en door ouderen
- Het programma heeft de samenwerking en afstemming tussen vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke organisaties en de gemeente verbeterd
- Ouderen merken zelf nog te weinig van het programma
- Er is meer ondersteuning nodig voor vrijwilligers
- Programmamedewerkers hebben behoefte aan training en kennis over het bieden van online ondersteuning

De Universiteit voor Humanistiek doet onderzoek naar werkzame bestanddelen: wat werkt en waarom? Hoe vrijwilligerswerk bijdraagt aan zinvol ouder worden.

Het aanboren van vrijwillige energie onder senioren en gepensioneerden, is een groot thema. Onderzoek naar [motieven en opvattingen](#) over actief worden en blijven onder (bijna) gepensioneerden biedt inzicht en aanknopingspunten om talenten en mogelijkheden van ouderen (beter) te koppelen aan bijvoorbeeld vrijwillige inzet. In 2020 is een dergelijk onderzoek voor het eerst uitgevoerd in het lokale traject van Amersfoort, in 2021 krijgt dit type onderzoek een vervolg.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

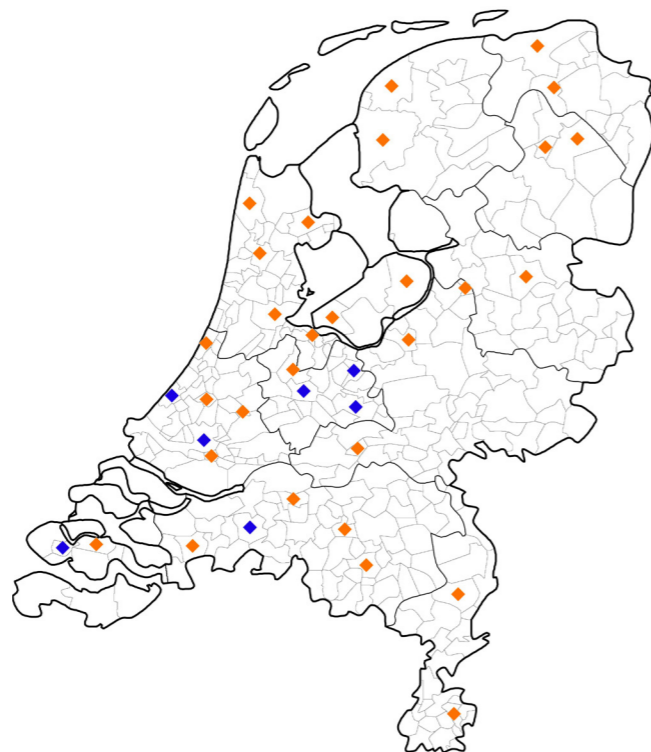
25. Het aantal lokale pilots dat is opgestart naar aanleiding van het programma Samen Ouder Worden

40

Monitor 2019: 19
Monitor 2020: 38

Bron: NOV
Jaar: 2020

Figuur 15: Gemeenten (36) met lokale pilots (40) binnen het programma Samen Ouder Worden. In blauw de gemeenten met extra inzet op intergenerationeel contact en/of op migrantenouderen.

Referenties

Movisie. Rapport Nulmeting Programmamedewerkers, Movisie, maart 2021.

Vereniging NOV. Samen ouder worden. Lokale trajecten. Geraadpleegd op 6-5-2021.

Vereniging NOV. Platform vrijwillige inzet. Verhalen Samen ouder worden. Geraadpleegd op 2-6-2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

26. Verhalen en ervaringen van mantelzorgers in het veld over overbelasting

Caroline

Beschrijving

Een deel van de mantelzorgers geeft aan dat zij zich ernstig belast voelen door de zorgtaken die zij uitvoeren. Het landelijk initiatief Mijnkwaliteitsvanleven.nl verzamelt verhalen en ervaringen van mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers over hun dagelijks leven.

Het verhaal van Caroline vertelt hoe zij de mantelzorg voor haar ouders ervaarde:

“De (red.: mantel) zorg bouwde gedurende de jaren langzaam op. Het startte tien jaar geleden met mee gaan met een ziekenhuisbezoekje en helpen met dingen die ze ingewikkeld vonden, zoals de mobiel en de computer. Het werd steeds meer. Toen het te veel werd, ging mijn zus helpen met de administratie en later ging ze ook mee met ziekenhuisbezoeken. (...) Het gebeurde meerdere malen dat ze (red.: haar moeder) haar pijnstillers niet innam. De thuiszorg moest dat controleren maar dat deden ze niet altijd, dus ik liep continu alles na. (...) De afspraak was dat 's morgens mijn zus haar zou bellen, ik in de middag en 's avonds had ze contact met de thuiszorg. Dat vond ze niks. Ze bleef bellen als zij er zin in had, ook 's nachts. Ik nam overdag niet altijd meer op, maar zat wel met een knoop in mijn buik. De opvolging van het alarm gaf ook stress. Haar huisarts en de apotheek gebruikten mij als intermediair, ook al zeiden ze dat ik overbelast was. (...)”

Toen mijn vader nog thuis woonde kwam thuiszorg ondersteunen. Dit contact liep niet altijd soepel. Ze overlegden niet met elkaar en passeerden mij regelmatig, wat me extra werk opleverde. Mijn vader kreeg een longontsteking en kon niet meer thuis verzorgd worden. In het verpleegtehuis was er veel administratief computerwerk. Alles werd geregistreerd door één medewerker, die voor negen mensen zorgde. Ze deden hun best, maar het was lastig goede zorg te leveren. We moesten continu de arts en verplegers scherp houden.

De keuzes van mijn ouders hadden tot gevolg dat ik, in overleg met mijn zus, alles op moest lossen. Mijn werk, mijn gezin en het huishouden waren er ook. Het was een zware tijd. Ik ging slechter slapen vanwege de stress. Haar huisarts steunde me. Zij zei dat ik niet meer moest doen, omdat ik er anders aan onderdoor zou gaan. (...) Het is belangrijk om te blijven doen wat je leuk vindt. Iets wat energie geeft in een andere context.!

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator is illustratief voor het belang van actielijn 2: Mantelzorgers en vrijwilligers in zorg & welzijn.

Referenties

Mijnkwaliteitsvanleven.nl. Caroline – Langzaam gaan de rollen omdraaien. 21-2-2021 (bewerkt).

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

27. Praktijkverhalen over het al dan niet voldoende aanwezig zijn van ondersteuningsaanbod in zorgtaken voor mantelzorg

Olga

Beschrijving

Een groot deel van de mantelzorgers geeft aan bekend met het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers. Het landelijk initiatief Mijnkwaliteitsvanleven.nl verzamelt verhalen en ervaringen van mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers over hun dagelijks leven.

Mantelzorg Olga vertelt over ervaringen in de (mantel)zorg voor haar moeder (95):

“Samen met mijn jongste zus regel ik de directe mantelzorg voor onze 95-jarige moeder. Dankzij een goede afstemming met het professionele zorgteam en met ondersteuning van mijn andere twee zussen en broer, kan zij in haar woonzorgappartement blijven wonen. (...) Ze gaat nu vier dagen per week naar de dagbesteding. Ze heeft het daar naar haar zin, het geeft structuur aan haar dagen. De begeleiders daar stimuleren haar in wat ze kan en wat er bij haar past. Verder hebben we met de zorgmedewerkers die bij haar thuis komen afgesproken dat ze iedere ochtend met mijn moeder haar agenda doornemen, ook al staat er tegenwoordig niet meer zoveel in.

De zorg komt graag bij haar en signaleert of de situatie nog houdbaar is. Via het digitale zorgdossier kunnen we de rapportages van zorgmedewerkers lezen en zelf ook berichten toevoegen. Over kleinere, praktische zaken communiceren we via een schriftje op de keukentafel en via briefjes. En aan de binnenkant van de voordeur heb ik een A4'tje gehangen met de vraag om de telefoon altijd binnen handbereik van mijn moeder te leggen. Als de telefoon gaat, komt ze namelijk automatisch in beweging om zo snel mogelijk op te nemen en is de kans groter dat ze valt.

We zijn met vijf kinderen en hebben de mantelzorg zo verdeeld, dat we doen wat bij ons past. We wonen verspreid over het land en houden ieder jaar broer- en zussenoverleg op een centrale locatie. Mijn jongste zus en ik zijn om beurten op dinsdag bij mijn moeder, zelf ben ik er ook nog iedere donderdagmiddag. We doen de was en boodschappen, koken voor twee dagen, regelen de verdere maaltijdplanning en maken afspraken met bijvoorbeeld de tandarts.(...). Normaal gesproken zorgen we dat er beide weekenddagen bezoek komt, meestal van onze andere zussen en broer, soms een kleinkind. Tijdens de lockdown waren mijn jongste zus en ik de enige die er kwamen, naast de zorg. Ik nam toen ook het poetsen over van de hulp. (...) Zoals het nu gaat, heeft mijn moeder nog wel kwaliteit van leven. Ze is blij met alles wat je voor haar doet en geniet van ieder bezoekje.”

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator is illustratief voor het belang van actielijn 2: Mantelzorgers en vrijwilligers in zorg & welzijn.

Referenties

Mijnkwaliteitsvanleven.nl. Met (de) zorg samenwerken – Olga (64). 15-9-2020 (bewerkt).

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

28. Het percentage 75-plussers dat aangeeft dat hun huidige woning geschikt is

81%

Monitor 2019: 81%

Monitor 2020: 81%

Bron: Mijinkwaliteitvanleven.nl (themavragenlijst, Mijn woning nu en in de toekomst)

Jaar: februari 2020

Monitor 2021 ten opzichte van 2020

Ten opzichte van de tweede monitor is dit cijfer hetzelfde. Er is geen nieuwe uitvraag gedaan bij Mijinkwaliteitvanleven.nl. De verdieping van deze indicator is aangevuld met informatie uit een onderzoek van het CBS waar uitgebreid wordt ingegaan op geschiktheid van de woning.

Beschrijving

Het percentage 75-plussers dat aangeeft dat hun woning bij hun huidige leven past is 81,4% (deels past: 14,8% en niet past: 3,8%. Deelnemers (n=1.998) werd gevraagd: 'Past uw woning bij uw huidige leven (persoonlijke situatie en gezondheid)?.'

Het landelijk initiatief Mijinkwaliteitvanleven.nl vraagt door middel van een online vragenlijst mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers naar hun persoonlijke situatie, mogelijkheden en beperkingen.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 1 van actielijn 3: *Het in beeld brengen van de lokale woonopgave voor ouderen.*

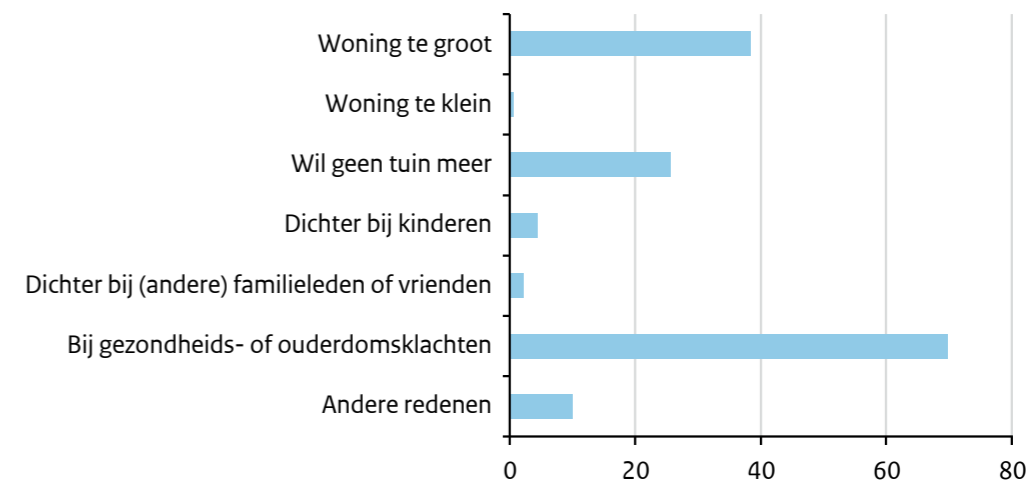
Verdieping

De laatste decennia is het aantal en aandeel 75-plussers dat zelfstandig thuis woont gestegen. In 2020 woont 92% van de 75-plussers zelfstandig thuis; in 1990 was dat nog 83% (ABF, 2021). Op basis van het onderzoek Belevingen 2019 van het CBS is nagegaan hoe 75-plussers hun (toekomstige) woonsituatie zien.

Als de woning in de toekomst (toch) niet geschikt zou zijn om in te blijven wonen vanwege gezondheids- of ouderdomsklachten van iemand in het huishouden, kiezen 75-plussers vaker voor het aanpassen van de woning dan voor verhuizen (37,5% tegen 22,1%).

Het grootste deel (40,4%) weet echter nog niet wat ze in die situatie zouden doen. Een traplift is de meest overwogen aanpassing om een woning geschikt te maken bij gezondheids- of ouderdomsklachten.

Figuur 16: Verhuisredenen 75-plussers 2019 (Bron: CBS-Belevingen).

Van de 75-plussers geeft 17% aan ooit nog te willen verhuizen. Verhuisgeneigdheid neemt af met de leeftijd. Van de 55- tot 65-jarigen geeft 43% aan om ooit nog te willen verhuizen. Gezondheids- of ouderdomsklachten zijn de meest genoemde redenen door 75-plussers om te verhuizen (69,8%; figuur 16). Van de 75-plussers die nog willen verhuizen, kiest bijna driekwart (73,4%) bij een verhuizing voor een seniorenwoning.

Referenties

Centraal Bureau voor de Statistiek. *55-plussers over hun (toekomstige) woning.* 10 augustus 2020.

ABF. *Monitor Ouderenhuisvesting 2020.* 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

29. Aantal gemeenten dat bij de prestatieafspraken aparte afspraken heeft gemaakt over ouderenhuisvesting

292

Monitor 2019: 143

Monitor 2020: 292

Bron: Monitor

Prestatieafspraken

Jaar: 2020

Monitor 2021 ten opzichte van 2020

Ten opzichte van de tweede monitor is dit cijfer niet aangepast. Er heeft geen nieuwe inventarisatie plaatsgevonden.

Beschrijving

Op peildatum 1 mei 2020 hebben 292 gemeenten in Nederland prestatieafspraken gemaakt over toegankelijk wonen. Het betreft afspraken tussen woningcorporaties, gemeenten en huurdersorganisaties met een geldigheid in 2020. Meegeteld worden:

1. *nieuw gesloten overeenkomsten met geldigheid alleen in 2020;*
2. *nieuw gesloten overeenkomst met geldigheid in 2020 en verder;*
3. *eerder gesloten overeenkomst met een doorlopende geldigheid tot en met eind 2020.*

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 1 van actielijn 3: *Het in beeld brengen van de lokale woonopgave voor ouderen.*

Verdieping

Afspraken met betrekking tot ouderenhuisvesting kunnen bijvoorbeeld gaan over de voorraad nultredenwoningen of aanpassingen in bestaande woningen (die ouderen in staat stellen langer zelfstandig te wonen) van woningcorporaties, het inzetten van een 'seniorenmakelaar' om het verhuizen en doorstromen gemakkelijker en aantrekkelijker te maken, of over het beschikbaar stellen van maatschappelijk vastgoed ten behoeve van het samen wonen in de wijk.

Referenties

Companen. Monitor Prestatieafspraken 2018. Arnhem, 2018.

RIGO. Afspraken over fysieke toegankelijkheid. Analyse van de prestatieafspraken 2020. Amsterdam, mei 2020.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

30. Aantal (nieuwe) locaties van geclusterde woon(zorg)vormen voor ouderen

2.807

Monitor 2019: nvt
Monitor 2020: 1.903

Bron: monitorgeclusterdwoenen.nl
Jaar: 2021

Beschrijving

Het doel van deze indicator is inzicht te krijgen in het (nieuwe) aanbod van vernieuwende woon(zorg)vormen voor ouderen. Er is een nulmeting uitgevoerd in Nederland om de stand en ontwikkeling van het aantal geclusterde woon(zorg)vormen per gemeente in beeld te brengen. Uit de tweede meting - met een dekking van 84% van de Nederlandse gemeenten - blijkt dat er op peildatum 1 mei 2021 2.807 locaties in Nederland zijn die vallen binnen het aanbod van geclusterde woon(zorg)vormen. Deze 2.807 locaties herbergen samen 132.001 wooneenheden.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 2 van actielijn 3: *Het vergroten van het aanbod van (geclusterde) woon(zorg)vormen voor ouderen.*

Verdieping

Het totaal van 132.001 wooneenheden, verdeeld over 2.807 verschillende locaties, is uit te splitsen naar type en soort eigenaar en naar soort woon(zorg)vorm. Tabel 16 laat zien dat veruit de meeste wooneenheden binnen geclusterde woon(zorg)vormen gerealiseerd zijn binnen wooncomplexen (bijna 117 duizend). Bijna 90% van alle geclusterde woon(zorg)vorm wooneenheden hebben een corporatie als eigenaar (ruim 118 duizend).

Tabel 16: Aantal woon(zorg)vorm wooneenheden, uitgesplitst naar type eigenaar en soort woon(zorg)vorm.

Woon(zorg)-vorm	huur - corporatie	huur - particulier	koop	overig	onbekend	Eind-totaal
Cluster in één woning	613	237			8	858
Cluster in complex	106.608	5.839	1.155	1.825	1.554	116.981
Meerdere woningen in de wijk	1.405			40	25	1.470
Overig / onbekend	9.485	411	87	167	2.542	12.692
Totaal	118.111	6.487	1.242	2.032	4.129	132.001

Referenties

RIGO. monitorgeclusterdwoenen.nl. Mei 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

31. Aantal gebiedscoalities dat meedoet met innovatieprogramma Langer thuis-inclusieve wijk

22

Monitor 2019: 24

Monitor 2020: 22

Bron: Platform 31

Jaar: 2021

Monitor 2021 ten opzichte van 2020

Ten opzichte van de tweede monitor is dit cijfer nog steeds geldig. De beschrijving en verdieping van deze indicator zijn wel aangevuld met nieuwe informatie.

Beschrijving

Er hebben 22 gebiedscoalities deelgenomen aan het innovatieprogramma Langer thuis – Inclusieve wijk (figuur 17). Het programma heeft met de gebieden bouwstenen ontwikkeld voor goed wonen, een ondersteunende sociale en fysieke leefomgeving en nabijheid van voorzieningen. De coalities bestonden uit gemeenten, corporaties, zorginstellingen, welzijnsorganisaties en vertegenwoordigers van bewoners. Het tweejarige programma levert voorbeelden en aanpakken op om tot de gewenste ‘uitrusting’ van deze wijk te komen, het zet partijen aan tot investeren en biedt tools en instrumenten voor borging.

De gebiedscoalities zijn vanaf mei 2019 gedurende twee jaar begeleid bij het realiseren van ambities op vijf innovatiethema's in hun buurt, dorp of wijk:

1. *Wonen2050*: Hoe maken we de bestaande voorraad levensloopbestendig en passen we technologie toe?
2. *Woonvarianten senioren*: Nieuwe woonvormen voor senioren; in nieuwbouw maar ook in de bestaande woningvoorraad.
3. *Buurt voor iedereen*: Hoe ondersteun je ontmoeting in de wijk en welke fysieke omgeving faciliteert goed samen leven in de wijk?
4. *Voorzieningen*: Welk (professioneel) voorzieningenaanbod op wijkniveau is gewenst voor mensen met een ondersteunings-vraag?
5. *Innovatief organiseren*: hoe faciliteren we de doelgroep en hun leefwereld en hoe kunnen we goed met bewoners samenwerken; hoe maken we het thema urgent en krijgen we een gedeelde opgave en aanpak?

Tabel 17 laat zien dat de meeste coalities binnen het innovatieprogramma aan de slag zijn gegaan met twee of meer innovatiethema's.

Tabel 17: Onderverdeling van innovatiethema's onder gebiedscoalities naar hoofd- of extra thema.

	Hoofd-thema	Extra thema 1	Extra thema 2	Extra thema 3
Wonen2050	6	1	0	0
Woonvarianten senioren	5	1	0	0
Buurt voor iedereen	6	5	0	0
Voorzieningen	5	0	1	0
Innovatief organiseren	0	6	2	1
Totaal	22	13	3	1

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 3 van actielijn 3: *Ertoe bijdragen dat minder mensen in een ongeschikte woning wonen.*

Verdieping

Handreikingen uit dit tweejarig programma:

Langer thuis; werk in uitvoering

Deze handreiking is een bundeling van goede voorbeelden van woonzorgonderzoek in gemeenten en de vertaling daarvan in werkafspraken met partners. Het kennis- en leerprogramma woonzorgvisie (2021) is op basis hiervan ontwikkeld.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

31. Aantal gebiedscoalities dat meedoet met innovatieprogramma Langer thuis-inclusieve wijk

22

Monitor 2019: 24

Monitor 2020: 22

Bron: Platform 31

Jaar: 2021

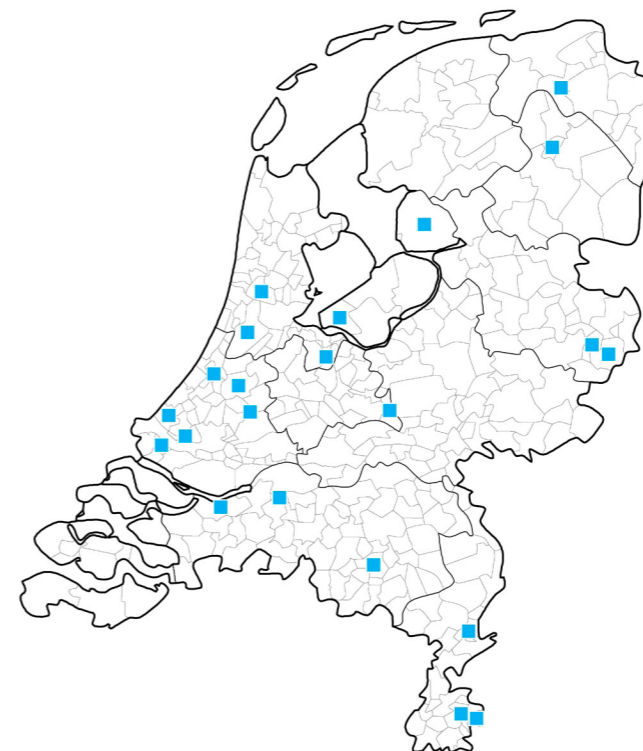
Doorstroming van senioren op de woningmarkt: verleiden, faciliteren en experimenteren
Quickscan uitgevoerd naar een effectieve aanpak van doorstroming van senioren op de woningmarkt. Naast het bouwen van nieuwe woningen kan het stimuleren van doorstroming een bijdrage leveren aan oplossing van de druk op de woningmarkt

Wonen2050: Slimme tool scant woningvoorraad voor aanpassingen langer thuis wonen
Om mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen zijn geschikte woningen nodig. Maar hoe kun je nagaan welk deel van de woningvoorraad geschikt is of geschikt te maken is voor mensen met een zorgvraag? De Pilot toepassen Beslisboom woningaanpassingen biedt uitkomst.

Woonvarianten senioren
Wat zijn woonwensen van senioren en welke vastgoedconcepten horen daar bij? Vanuit de wens om de verborgen woonwensen van senioren naar boven te halen is een data-analyse uitgevoerd op beschikbare data van 22.500 senioren in Zuid Holland. Dit heeft geleid tot tien woonprofielen die zijn vertaald naar vastgoedconcepten.

Buurt voor iedereen, Ontwerp voor ontmoeten
Voor het langer thuis wonen van (kwetsbare) ouderen in de eigen wijk zijn een geschikte woning, voorzieningen in de buurt en een prettige sociale en fysieke leefomgeving nodig. De publicatie 'Ontwerp voor ontmoeten' toont dat ingrepen in de ruimtelijke omgeving kunnen bijdragen aan de zelfredzaamheid van mensen.

Figuur 17: Geografische spreiding gebiedscoalities in het innovatieprogramma Langer thuis-inclusieve wijk.

Referenties

Platform31. Langer thuis: van seniorenhub en het virtuele verzorgingshuis 2.0. Mei 2019.

Platform31. Innovatieprogramma Langer thuis – Inclusieve wijk. Mei 2020.

Platform31. Kennis- en netwerkorganisatie voor stad en regio - Innovatieprogramma Langer thuis – Inclusieve wijk. Mei 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

32. Het aantal toegekende subsidie aanvragen Stimuleringsregeling Wonen en Zorg

87

Monitor 2019: nvt

Monitor 2020: 24

Bron: RVO

Jaar: 04-2019 t/m 04-2021

Beschrijving

Op peildatum 1 mei 2021 zijn er in totaal 87 subsidies verleend voor aanvragen in het kader van de Stimuleringsregeling Wonen en Zorg (SWZ).

De SWZ helpt initiatiefnemers bij de financiering van innovatieve woonvormen die wonen, ondersteuning en eventueel zorg combineren. Er is onder senioren namelijk een groeiende behoefte aan geclusterde woonvormen met levensloopbestendige of gemakkelijk aanpasbare woningen. Alleen blijft het huidige aanbod hiervan nog sterk achter bij de vraag. Ook vormt de financiering een belangrijk knelpunt bij de ontwikkeling en realisering.

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator geeft inzicht in de uitwerking van doelstelling 1 van actielijn 3: *Het in beeld brengen van de lokale woonopgave voor ouderen.*

Verdieping

De SWZ ondersteunt woonzorginitiatieven op basis van 3 fasen:

1. initiatieffase
2. planontwikkelfase
3. bouw- en nafaancieringsfase

Voor fase 1 is jaarlijks 1 miljoen euro beschikbaar; voor fase 2 jaarlijks een bedrag 15 miljoen euro; en voor fase 3 geldt voor 2021 een borgstellingsplafond van 100 miljoen euro. In tabel 18 staat een overzicht van toegekende aanvragen naar jaar en fase. Ten behoeve van de 82 toegekende aanvragen uit de initiatieffase is tot en met de peildatum een bedrag gemoeid van 1,4 miljoen euro. Voor de planontwikkelfase is tot en met april 2021 een bedrag verleend van 649.483 euro (4,3% benut van het totaal). Voor de bouw- en nafaancieringsfase is een borgstellingslening verstrekt van 577.500 euro.

Tabel 18: Overzicht van toegekende SWZ aanvragen naar fase en jaar (tot en met april 2021).

Aanvragen per fase	2019	2020	2021	Totaal
1. Initiatieffase	11	45	26	82
2. Planontwikkelfase	nvt	3	1	4
3. Bouw- en nafaancieringsfase	nvt	1	0	1

Referenties

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Stimuleringsregeling Wonen en Zorg. Den Haag, 2020.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Voorlopige cijfers over subsidies verleend in het kader van SWZ. Den Haag, 2021.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

33. Verhalen over de geschiktheid van de huidige woning van ouderen

Truus, Marleen

Beschrijving

Het grootste deel van de 75-plussers geeft aan dat hun huidige woning geschikt is en past bij hun huidige leven. Een klein deel ervaart dat hun woning niet of slechts deels bij hun huidige leven past. Het landelijk initiatief Mijinkwaliteitvanleven.nl verzamelt verhalen en ervaringen van mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers over hun dagelijks leven.

Het verhaal van Truus (84) en haar dochter Marleen laat zien hoe zij de geschiktheid van haar woning bij haar huidige leven ervaren:

Truus: 'Sinds ik twee jaar geleden nagenoeg blind werd, is mijn leven totaal veranderd. Maar met hulp van thuiszorg en mijn dochter Marleen woon ik voorlopig toch nog zelfstandig.'

Marleen: 'Toen ze blind werd, wilde ik eerst een unit aan ons huis plaatsen. Maar mam heeft in het dorp zoveel sociale contacten, die zouden dan allemaal wegvallen want ik woon op een half uur met de auto hiervandaan. En het bleek ook niet nodig: een ergotherapeut (...) hielp om het huis zo in te richten dat mam toch nog zelfstandig kon wonen.'

Truus: 'Nu komt er iedere ochtend iemand om tabletjes te geven en mijn eten voor die dag klaar te zetten. Ik heb ook huishoudelijke hulp, want de was doen en poetsen lukt niet meer – mijn bed opmaken nog wel en beetje stoffen, op gevoel. Wat ik nog kan, doe ik zelf.'

Marleen: 's Avonds wil ze geen zorg, want ze is toch wel aan haar privacy gehecht. En ze kijkt graag haar vaste programma's, dat begint met het zesuurjournaal.'

Marleen: 'Normaal gesproken is het mantelzorgen zeker niet te zwaar, maar een tijdje geleden dacht ik: help, het gaat niet meer. Mam gaat lichamelijk hard achteruit sinds ze minder beweegt. Laatst had ze zo'n pijn in haar rug dat ik drie van de vijf dagen moest komen. (...) En ze heeft veel tia's de laatste tijd. Dat vind ik het akeligst (...). Toen hebben mijn broer en ik haar wel op de actieve lijst gezet voor het verzorgingshuis. Dat wil niet zeggen dat ze meteen verhuist als er een plekje is. Moeder is de baas over zichzelf, hoe dan ook. Ze is wilsbekwaam en ze weet het nog heel goed. Maar ze is er wel heel reëel in.'

Truus: 'Toen Marleen erover begon, overviel het me. Nu ga ik er al een beetje naar toeleven. Als het niet meer gaat, moet dat toch maar. (...)'

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator is illustratief voor het belang van actielijn 3: Wonen.

Referenties

Mijinkwaliteitvanleven.nl. Wat ik nog kan, doe ik zelf - Truus (84). 6-4-2021 (bewerkt).

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

34. Verhalen over hoe ouderen zichzelf voorbereiden op de woonsituatie als ze afhankelijker worden

Piet, Ricky

Beschrijving

Ouderen gaan anders om met het zichzelf voorbereiden op hun woonsituatie als ze afhankelijker worden. Een deel van de ouderen zorgt voor woningaanpassingen of verhuist naar een meer geschikte woning, of wil dit gaan doen. Een ander deel van de ouderen wil zich (nog) niet voorbereiden of vindt het moeilijk om zich voor te bereiden op de woon situatie als ze afhankelijker worden. Het landelijk initiatief Mijnkwaliteitsvanleven.nl verzamelt verhalen en ervaringen van mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en mantelzorgers over hun dagelijks leven. Piet (78) en Ricky (75) vertellen over hun woning en de aanpassingen.

Piet (78):

‘Sommige mensen wachten naar mijn idee te lang met verhuizen. Dan kunnen ze bijvoorbeeld de trap niet meer op. Wij zijn verhuisd rond ons 55^e. In deze woning kunnen we in principe blijven wonen. We slapen op de begane grond. De auto parkeren we naast het huis, voor de boodschappen en mijn golfpullen. We hebben bewust gekozen voor deze plek vanwege de stand van de zon. Het is een praktisch en licht huis. Van een aantal burens hebben we een sleutel. Het contact wordt wel wat oppervlakkiger. In het begin organiseerden wij gezellige bijeenkomsten, maar niemand nam dat over. Jammer dat de tweeverdieners zo druk zijn. Maar als er iets is, kunnen we op elkaar aan.’

Ook Ricky (75) heeft zich voorbereid op haar situatie, zodat haar woning past bij haar huidige leven:

‘Ondanks mijn slechtiendheid en epilepsie heb ik nog tot mijn 70e als verpleegkundige gewerkt. Ook thuis en onderweg in het OV red ik me prima, met de juiste hulpmiddelen. (...) Ik woon al 36 jaar in dit huis en heb het zo ingericht dat ik hier kan blijven wonen. Tegen een verzorgingshuis heb ik een enorme aversie. Ik zou mijn hele zelfstandigheid moeten opgeven en nog maar weinig eigen inbreng hebben. (...)

Op aanraden van mijn neuroloog heb ik een cursus valpreventie gedaan. En ik heb mijn badkamer laten vervangen: het bad heeft plaatsgemaakt voor een inloepdouche. Aanpassingen zoals beugels zijn nog niet nodig. Verder komt er sinds vier jaar één keer per week een huishoudelijke hulp. Ik heb haar aangevraagd via het Wmo-loket van de gemeente. (...)

Twee van mijn drie dochters wonen in Amsterdam, ik zoek ze vaak op met de bus en trein. Gelukkig is er voor mijn huis een bushalte. Mijn kinderen vinden het wel spannend. Zelf heb ik er geen moeite mee: ik zie genoeg. Ik heb veel energie en doe graag leuke dingen met mijn kleinkinderen.’

Aansluiting Programma Langer Thuis

Deze indicator is illustratief voor het belang van actielijn 3: Wonen.

Referenties

Mijnkwaliteitsvanleven.nl. Ik zie genoeg – Ricky (75). 27-8-2020 (bewerkt).

Mijnkwaliteitsvanleven.nl. Ik ga altijd fluitend naar het ziekenhuis – Piet (78). 8-12-2020 (bewerkt).

Beschouwing

Het Programma Langer Thuis streeft naar één verbindend doel: dat ouderen in hun eigen vertrouwde omgeving zelfstandig oud kunnen worden met een goede kwaliteit van leven. De acties die alle betrokken partijen samen hebben geformuleerd in het plan van aanpak worden vanaf najaar 2018 tot eind 2021 uitgevoerd. De Monitor Langer Thuis kan gezien worden als vinger-aan-de-pols waarmee gemonitord wordt of de ingezette acties effect sorteren. Daartoe is in juni 2019 de [eerste Monitor Langer Thuis](#) gepubliceerd als nulmeting; een [tweede Monitor](#) als eerste vervolgmeting, en deze huidige, derde Monitor Langer Thuis is de tweede en tevens laatste vervolgmeting.

Resultaten Monitor Langer Thuis 2021

Het dashboard (pagina 2) toont in één oogopslag de huidige stand van zaken op de 34 geformuleerde indicatoren. Hiervan was er in de vorige monitor nog één aangemerkt als werk in uitvoering. In deze laatste monitor is ook die kwantitatief uitgewerkt (indicator nummer 6). Deze indicator heeft echter een andere operationalisatie gekregen dan oorspronkelijk gepland. Het betreft nu een rapportcijfer waarmee inkopende partijen in de regio de kwaliteit van de samenwerking waarderen' in plaats van – oorspronkelijk – een aantal concrete afspraken in de regio over de manier waarop inkopende partijen beter kunnen samenwerken.'

Van de 34 indicatoren zijn er 29 voorzien van nieuwe informatie. Negen van de tien uitkomstindicatoren verspreid over de drie actielijnen (en inclusief de overkoepelende indicator over ervaren kwaliteit van leven) zijn in deze monitor voorzien van nieuwe kerncijfers. Alleen voor de indicator over de ervaren geschiktheid van de woning (nummer 28) waren geen nieuwe cijfers beschikbaar. Dertien van de zeventien procesindicatoren verspreid over de drie actielijnen zijn voorzien van nieuwe kerncijfers. De kerncijfers van vier procesindicatoren konden niet geüpdate worden (nummers 5, 21, 29 en 31). Ten slotte zijn ook alle zeven verhalende indicatoren geüpdate met nieuwe ervaringen door ouderen (en naasten). Op www.monitorlangerthuis.nl worden alle gegevens uit de monitor 2021 gepresenteerd, evenals die van uit de eerdere monitors.

Vergelijking resultaten Monitor Langer Thuis 2020-2021

Als we de resultaten van de huidige Monitor Langer Thuis op hoofdlijnen afzetten tegen de resultaten uit de tweede Monitor (figuur 18, bladzijde 57) dan valt in eerste instantie op dat de kerncijfers op de actielijnen zich verschillend ontwikkelen.

Actielijn 1 ontwikkelt zich op zeven van de tien uitkomst- en procesindicatoren in de gewenste richting. Voor actielijn 2 is dat beeld duidelijk anders; de vijf uitkomstindicatoren ontwikkelen zich niet in de gewenste richting, terwijl de procesindicatoren van deze actielijn dat hoofdzakelijk wel doen (op twee van de zeven na). Van actielijn 3 konden drie van de vijf uitkomst- en procesindicatoren niet voorzien worden van nieuwe kerncijfers, waardoor er geen goed beeld te schetsen valt in welke richting deze actielijn zich ontwikkeld heeft in het afgelopen jaar.

Over het algemeen laten de procesindicatoren ten opzichte van vorig jaar een ontwikkeling in de gewenste richting zien. Dit geeft aan dat de verschillende ingezette initiatieven, zoals het opstarten en uitvoeren van pilot projecten, het mogelijk maken van subsidie-aanvragen, grotendeels verlopen zoals aanvankelijk gepland. De opbrengsten van deze procesindicatoren laten zich evenwel lastig kwantificeren. Dit is namelijk meer afhankelijk van de borging van de initiatieven, zoals het kunnen inbedden van opbrengsten uit de programma's Sociaal Domein, Samen Ouder Worden en Langer Thuis-Inclusieve Wijk in regulier gemeentelijk of regionaal beleid.

Een klein aantal procesindicatoren heeft als gevolg van de coronacrisis een aanpassing in de planning en/of uitvoering ondergaan. Zo is de planning van de uitvraag naar goedlopende regionale coördinatiefuncties tijdelijk verblijf (indicator 9) verschoven waardoor de resultaten hiervan nu pas ruim na publicatie van de monitor beschikbaar komen, is een deel van het beschikbare subsidiebedrag van de SET regeling (indicator 10) specifiek beschikbaar gesteld voor E-health toepassingen ter ondersteuning van COVID-19 gerelateerde zorg en ondersteuning, en zijn een aantal meet-ups in het kader van Moeder aan de Lijn (indicator 19) met behulp van video conferencing gedaan in plaats van face-to-face.

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

De resultaten op de uitkomstindicatoren lijken niet negatief beïnvloed te zijn door de coronacrisis. De resultaten op de uitkomstindicatoren van actielijn 1 ontwikkelen zich grotendeels in de gewenste richting, terwijl deze resultaten opgehaald zijn onder ouderen gedurende de coronacrisis. De resultaten op de uitkomstindicatoren van actielijn 2 ontwikkelen zich daarentegen niet in de gewenste richting. Deze resultaten echter zijn verzameld onder ouderen en hun zorgverleners voordat de coronacrisis uitbrak.

Een belangrijke nuancering daarbij is dat er veel verschillende factoren op deze uitkomstindicatoren van invloed zijn - niet alleen de coronacrisis en de initiatieven uit het programma Langer Thuis.

Integratief beeld

In vergelijking met het integratief beeld van de [Monitor Langer Thuis 2020](#) en [2019](#), is het integratief beeld in deze Monitor 2021 weer meer gevuld. Het integratief beeld zet de lokale initiatieven uit de verschillende actielijnen op de kaart en laat zo de geografische spreiding over Nederland zien van de verschillende initiatieven. Hoewel er in vergelijking met de vorige monitors weer meer initiatieven ontplooid zijn, en ook meer verspreid over Nederland, lijken er nog steeds regio's in Nederland te zijn waar verhoudingsgewijs minder lokale initiatieven uit het Programma Langer Thuis worden ontplooid.

Dit hoeft niet noodzakelijkerwijs te betekenen dat het aanbod voor wat betreft ondersteuning en zorg, mantelzorg en vrijwilligers, of wonen achterblijft in deze regio's of dat ouderen in deze regio's een mindere gezondheid of kwaliteit van leven ervaren. Het gaat er met name om dat aanbieders van zorg en ondersteuning, mantelzorgers en vrijwilligers (-organisaties) kunnen profiteren van de opbrengsten van het Programma Langer Thuis door uitwisseling met andere stakeholders door een landelijke dekking. Naar verwachting leidt deze uitwisseling tot betere zorg en ondersteuning wat de gezondheid van ouderen ten goede komt.

Opvolging aanbevelingen 2020

In de vorige monitor is aanbevolen om vóór het einde van de looptijd van het Programma Langer Thuis een traject in te gaan met stakeholders om te zien hoe opbrengsten uit het programma geborgd kunnen worden. Het ministerie van VWS heeft daar gevolg aan gegeven door een lerende evaluatie uit te laten voeren op het

programma. Daarnaast is eerder al de [dialoognota Ouder Worden](#) gestart. Het is een brede maatschappelijke dialoog waarin – naast bovengenoemd vraagstuk – ook de vragen worden gesteld hoe we de kwaliteit, de toegankelijkheid en de betaalbaarheid van de ouderenzorg ook voor komende generaties kunnen borgen. In de afgelopen periode is de aftrap gedaan voor deze brede dialoog over [Ouder Worden 2020–2040](#). Het voeren van de maatschappelijke dialoog zal doorgezet worden tot eind 2021. Deze dialoog mondt in de loop van 2022 uit in een transformatieagenda. Stakeholders uit het veld geven daarin met elkaar aan hoe de ouderenzorg in de periode tot 2040 vormgegeven zou kunnen worden.

Aanbevelingen 2021

Ondanks dat het Programma Langer Thuis afloopt, wordt naar aanleiding van de bevindingen in deze en vorige monitors de aanbeveling gedaan om de monitoring op het beleid ten aanzien van ouderen te continueren. Dit zou in de vorm kunnen zijn van een kleine set van (kern)indicatoren. Dit past in een bredere ontwikkeling bij de overheid om overheidsbeleid meer continue te evalueren. In eerdergenoemde dialoognota Ouder Worden 2020-2040 kan het vraagstuk omtrent behoefte aan dan wel noodzaak voor voortzetting van monitoring uitgezet worden, en uitgevraagd worden of stakeholders hieraan bij willen dragen. Ook de evaluatie van het Programma Langer Thuis inclusief bijbehorend instrumentarium waaronder de Monitor Langer Thuis kan hierin richtinggevend zijn.

Referenties

RIVM. [Monitor Langer Thuis 2019](#). 2-7-2019.

RIVM. [Monitor Langer Thuis 2020](#). 3-7-2020.

Ministerie van VWS. [Dialoognota Ouder Worden 2020-2040](#). 29 april 2021.

Rijksoverheid. [Indeling gemeenten krimpregio's en anticipeerregio's per 1 januari 2019](#). 26-7-2019.

Monitor Langer Thuis 2021

inhoud

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1
Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2
Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3
Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

Figuur 18: Dashboard Monitor Langer Thuis 2020; kernachtige beschrijving van indicatoren en uitkomsten.

		68% van de 75-plussers ervaart een goede kwaliteit van leven			1
2020		Actielijn 1	Actielijn 2	Actielijn 3	
Uitkomst		75% van de 75-plussers ervaart regie over zijn of haar leven. ²	8,5% van de mantelzorgers is overbelast. ¹⁴	7,8% is in Nederland actief in het veld van zorg en welzijn. ¹⁷	81% van de 75-plussers geeft aan dat hun huidige woning geschikt is. ²⁸
		63% van de 75-plussers ervaart aansluiting van de professionele ondersteuning en zorg. ³	70% van de mantelzorgers geeft aan goed geïnformeerd te zijn over het ondersteuningsaanbod. ¹⁵	13,7 potentieel aantal mantelzorgers in krimpgebieden (Oldest-old support ratio). ¹⁸	
		74% van de 75-plussers krijgt naar eigen zeggen ondersteuning en zorg goed geregeld. ⁴	89% van de mantelzorgers ervaart goede afstemming met de formele zorg. ¹⁶		
Proces		10 investeringen in maatschappelijke initiatieven gericht op ouderen door gemeenten, Rijk en lokale partners binnen het programma Sociaal Domein. ⁵	542 mantelzorgers bereikt via bewustwordingsactiviteiten (Moeder aan de Lijn). ¹⁹	11 lokale pilots opgestart naar aanleiding van het programma In voor Mantelzorg. ²³	292 gemeenten hebben bij prestatieafspraken aparte afspraken gemaakt mbt ouderenhuisvesting. ²⁹
		94 door programma LZO gesubsidieerde netwerken integrale ouderenzorg in de wijk. ⁷	101 gemeenten dat inzet op bewustwording van mantelzorgers als gevolg van bevindingen aanjager respijtzorg. ²⁰	536 burgerinitiatieven in het domein zorg en welzijn. ²⁴	1.903 (nieuwe) initiatieven van vernieuwende woon(zorg)vormen voor ouderen. ³⁰
		80.828 inzet specialisten oudergeneeskunde in eerste lijn en acute zorg. ⁸	10 pilots logeerszorg die zijn opgezet door VWS, gemeenten en zorgaanbieders. ²¹	38 pilots opgestart naar aanleiding van het programma Samen Ouder Worden. ²⁵	22 gebiedscoalities doen mee met innovatieprogramma Langer thuis-inclusieve wijk. ³¹
Verhalend		42 toegekende subsidie aanvragen Stimuleringsregeling E-health Thuis. ¹⁰	4 pilots sociale benadering dementie door VWS, gemeenten, zorgaanbieders. ²²		24 toegekende subsidie aanvragen Stimuleringsregeling Wonen en Zorg. ³²
		over functioneren aansluiting van de zorg. ¹¹	over overbelasting van mantelzorgers. ²⁶	over het al dan niet voldoende aanwezig zijn van ondersteuningsaanbod in zorgtaken voor mantelzorgers. ²⁷	over de geschiktheid van de huidige woning van ouderen. ³³
		over regie eigen leven van 75-plussers. ¹²			over hoe ouderen zichzelf voorbereiden op de woonsituatie als ze afhankelijker worden. ³⁴
		over het al dan niet ontvangen van goede ondersteuning en zorg van 75-plussers en hun mantelzorgers. ¹³			

Monitor Langer Thuis

2021

inhoud

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

Figuur 19: Dashboard Monitor Langer Thuis 2019; kernachtige beschrijving van indicatoren en uitkomsten.

		65% van de 75-plussers ervaart een goede kwaliteit van leven 1			
2019		Actielijn 1	Actielijn 2	Actielijn 3	
Uitkomst		71% van de 75-plussers ervaart regie over zijn of haar leven. 2	8,5% van de mantelzorgers is overbelast. 13	8,8% is in Nederland actief in het veld van zorg en welzijn. 16	81% van de 75-plussers geeft aan dat hun huidige woning geschikt is. 27
		60% van de 75-plussers ervaart aansluiting van de professionele ondersteuning en zorg. 3	70% van de mantelzorgers geeft aan goed geïnformeerd te zijn over het ondersteuningsaanbod. 14	13,7 potentieel aantal mantelzorgers in krimpgebieden (Oldest-old support ratio). 17	
		71% van de 75-plussers krijgt naar eigen zeggen ondersteuning en zorg goed geregeld. 4	89% van de mantelzorgers ervaart goede afstemming met de formele zorg. 15		
Proces		10 investeringen in maatschappelijke initiatieven gericht op ouderen door gemeenten, Rijk en lokale partners binnen het programma Sociaal Domein. 5	580 mantelzorgers bereikt via bewustwordingsactiviteiten (Moeder aan de Lijn). 18	lokale pilots opgestart naar aanleiding van het programma In voor Mantelzorg. 22	143 gemeenten hebben bij prestatieafspraken aparte afspraken gemaakt mbt ouderenhuisvesting. 28
		aantal concrete afspraken in de regio over de manier waarop inkopende partijen beter kunnen samenwerken. 6	gemeenten dat inzet op bewustwording van mantelzorgers als gevolg van bevindingen aanjager respijtzorg. 19	536 burgerinitiatieven in het domein zorg en welzijn. 23	(nieuwe) initiatieven van vernieuwende woon(zorg)vormen voor ouderen. 29
		35 door programma LZO gesubsidieerde netwerken integrale ouderenzorg in de wijk. 7	10 pilots logeerszorg die zijn opgezet door VWS, gemeenten en zorgaanbieders. 20	19 pilots opgestart naar aanleiding van het programma Samen Ouder Worden. 24	24 gebiedscoalities doen mee met innovatieprogramma Langer thuis-inclusieve wijk. 30
Verhalend		65.958 inzet specialisten oudergeneeskunde in eerste lijn en acute zorg. 8	4 pilots sociale benadering dementie door VWS, gemeenten, zorgaanbieders. 21		
		49% regionale coördinatiefuncties met vier werkende functionaliteiten voor zorgvormen met tijdelijk verblijf. 9			Vragen naar de geschiktheid van de huidige woning van ouderen. 31
		Verhalen en ervaringen van 75-plussers over de regie over het eigen leven. 10	Verhalen en ervaringen van mantelzorgers in het veld over overbelasting. 25		Verhalen over hoe ouderen zichzelf voorbereiden op de woonsituatie als ze afhankelijker worden. 32
Verhalend		Verhalen van 75-plussers en hun mantelzorgers over het al dan niet ontvangen van goede ondersteuning en zorg. 11	Praktijkverhalen over het al dan niet voldoende aanwezig zijn van ondersteuningsaanbod in zorgtaken voor mantelzorgers. 26		
		Praktijkverhalen over hoe de aansluiting van de zorg functioneert. 12			

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

Figuur 20: Integratief beeld Monitor Langer Thuis 2020; geografische spreiding van lokale initiatieven per actielijn.

Actielijn 1

- Pilots versterking sociale basis binnen programma Sociaal Domein (10)
- Netwerken integrale ouderenzorg in de wijk (ZonMw) (94)
- ◆ Stimuleringsregeling E-health Thuis (42)

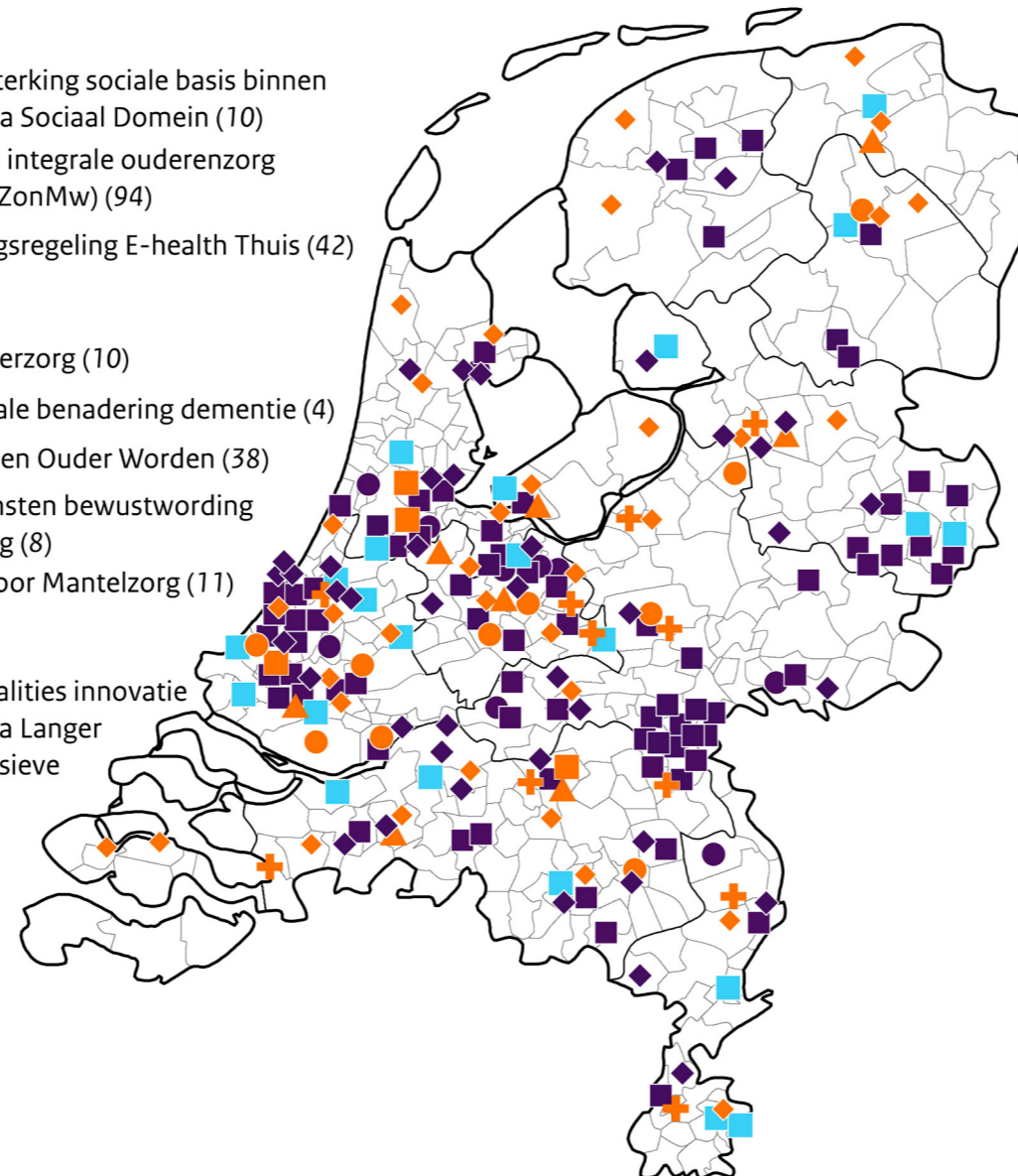
Actielijn 2

- Pilots logeertzorg (10)
- Pilots sociale benadering dementie (4)
- ◆ Pilots Samen Ouder Worden (38)
- ▲ Bijeenkomsten bewustwording mantelzorg (8)
- ✚ Pilots In voor Mantelzorg (11)

Actielijn 3

- Gebiedscoalities innovatie programma Langer thuis-inclusieve wijk (22)

— provincies

Dashboard

Inleiding

Indicatoren

Overall indicator

Actielijn 1

Ondersteuning en zorg thuis

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 2

Mantelzorgers en vrijwilligers

Uitkomst

Proces

Verhalend

Actielijn 3

Wonen

Uitkomst

Proces

Verhalend

Beschouwing

Figuur 21: Integratief beeld Monitor Langer Thuis 2019; geografische spreiding van lokale initiatieven per actielijn.

Actielijn 1

- Pilots versterking sociale basis binnen programma Sociaal Domein (10)
- Netwerken integrale ouderenzorg in de wijk (ZonMw) (35)

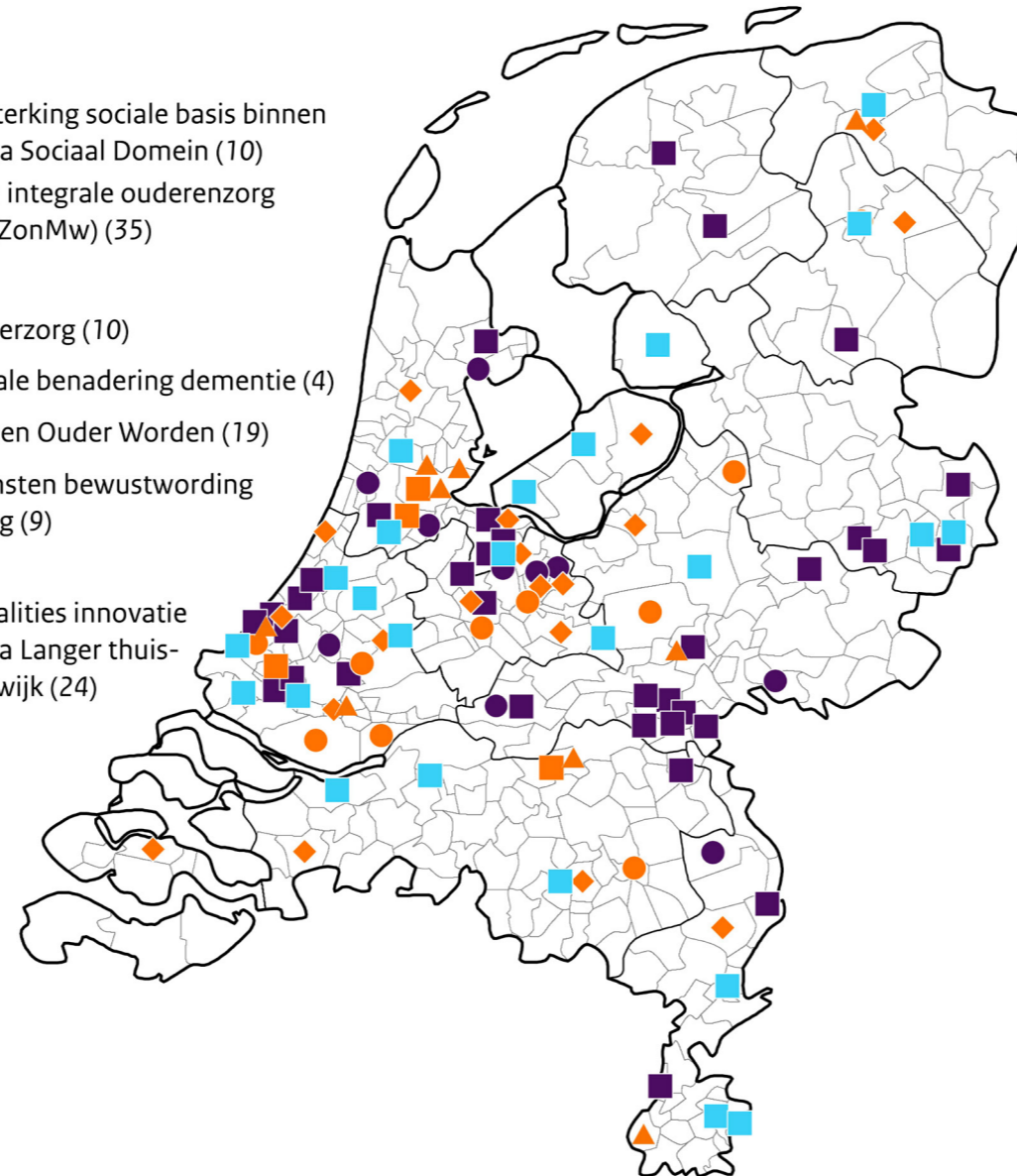
Actielijn 2

- Pilots logeerszorg (10)
- Pilots sociale benadering dementie (4)
- ◆ Pilots Samen Ouder Worden (19)
- ▲ Bijeenkomsten bewustwording mantelzorg (9)

Actielijn 3

- Gebiedscoalities innovatie programma Langer thuis-inclusieve wijk (24)

— provincies

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven

www.rivm.nl

Juni 2021

De zorg voor morgen begint vandaag